

Broj: 03/10-50-19-124/18
Sarajevo, 21.02.2018.

Istraživanje broj: 270
Vrsta istraživanja: **KOMP**

**ALTERNATIVNI KAZNENI POSTUPAK
U POLITICI KAZNENOG PROCESUIRANJA
U JUGOISTOČNOJ EUROPI**

Pripremio:
Istraživački sektor

Deskriptor: kazneni postupak

Istraživanje je namijenjeno poslanicima i delegatima, koji mogu postaviti dodatna pitanja, sugestije i komentare na email adresu: istrazivacki.sektor@parlament.ba.

Javnost Bosne i Hercegovine može komentirati radove, ali Istraživački sektor nema mogućnost da odgovara na komentare i diskutira o istraživanju.

Informacije navedene u sadržaju istraživanja važeće su u trenutku pripreme istraživanja i one se ne ažuriraju nakon objave istraživanja.

Istraživanje ne odražava zvaničan stav Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (PSBiH).

Sadržaj

Albanija	3
Bosna i Hercegovina.....	6
Bugarska	7
Crna Gora	9
Grčka	11
Hrvatska.....	13
Makedonija	23
Moldavija.....	26
Rumunija	29
Slovenija.....	31
Srbija	36
Turska	40
PRILOG 1.....	44

ALTERNATIVNI KAZNENI POSTUPAK U POLITICI KAZNENOG PROCESUIRANJA U JUGOISTOČNOJ EUROPI

Prema zahtjevu naručioca, ovaj istraživački rad sadrži pregled zakonskih odredbi o sporazumu o priznanju krivice i odredbi o odlaganju krivičnog gonjenja u dvanaest država članica Procesu saradnje u Jugoistočnoj Europi (SEECp), te odredbe o ostalim alternativnim mjerama ukoliko su predviđene zakonom.

Albanija

U Albaniji institut sporazuma o priznanju krivice uveden je 2017. godine, usvajanjem izmjena i dopuna Zakona o krivičnom postupku.¹ Ovaj zakon, međutim, ne sadrži odredbe o odloženom krivičnom gonjenju.

Sporazum o priznanju krivice

Stranke mogu podnijeti sporazum o uslovima priznanja krivice i određivanju kazne na prethodnoj raspravi pred sudom, kao što je propisano članom 332/c stav 5 Zakona o krivičnom postupku. Ako su stranke tokom prethodne rasprave pred sudom dostavile sporazum o uslovima priznanja krivice i određivanju kazne, sudija koji vodi prethodnu raspravu, nakon što je čuo izjave stranaka, donosi odluku da pošalje predmet nadležnom sudu.²

Odredbe o sporazumu o priznanju krivice nalaze se u Poglavlju IV Posebna suđenja i uređuju sadržaj sporazuma, sudski postupak, odobrenje sporazuma, odbijanje sporazuma i žalbu.

Sadržaj sporazuma

Od trenutka registracije imena osobe kojoj se krivično djelo pripisuje pa sve do početka sudskog postupka, tužilac, okrivljeni ili njegov posebni predstavnik mogu predložiti postizanje sporazuma o uslovima priznanja krivice i određivanju kazne. U pregovorima za postizanje sporazuma obavezno je prisustvo branioca okrivljenog. Zaključenje sporazuma je dopušteno za krivična djela za koja je zakonom propisana maksimalna kazna zatvora do sedam godina. Ovo ograničenje se ne primjenjuje u slučaju saradnika pravosuđa. Sporazum mora biti u pisanom obliku i sadržavati, pod uslovom primjene sankcije ništavosti:

- a) tačan opis krivičnog djela za koje je okrivljeni optužen i njegovu pravnu kvalifikaciju;
- b) izjavu o priznanju krivice od strane okrivljenog;
- c) vrstu i obim glavne krivične sankcije, dopunske sankcije i način njenog izvršenja o kojima su se stranke dogovorile;
- ç) odluke o materijalnim dokazima i predmetima koji se odnose na krivično djelo, te o oduzimanju sredstava i prihoda od krivičnog djela, u skladu s članom 36. Krivičnog zakona;

---

¹ Zakon o krivičnom postupku Republike Albanije br. 7905, 21.3.1995., Izmjene i dopune br.7921, 19.04.1995.; Izmjene i dopune br. 7977, 26.07.1995.; Izmjene i dopune br.8027, 15.11.1995.; Izmjene i dopune br. 8180, 23.12.1996.; Izmjene i dopune br.8245, 24.09.1997.; Izmjene i dopune br. 8460, 11.02.1999.; Izmjene i dopune br. 8570, 20.01.2000.; Izmjene i dopune br. 8602, 10.04.2000.; Izmjene i dopune br. 8813, 13.06.2002.; Izmjene i dopune br. 9085, 19.06.2003.; Izmjene i dopune br. 9187, 12.02.2004.; Izmjene i dopune br. 9276, 16.09.2004.; Izmjene i dopune br.9911, 05.05.2008.; Izmjene i dopune br. 10054, 29.12.2008.; Izmjene i dopune br. 145/2013; Izmjene i dopune br. 21/2014; Izmjene i dopune br. 99/2014; Izmjene i dopune br. 35/2017, internetska stranica Projekta tehničke pomoći EU - Projekat EURALIUS IV "Konsolidacija sistema pravosuđa u Albaniji": <http://www.euralius.eu/index.php/en/albanian-legislation/send/11-criminal-procedure-code/76-criminal-procedure-code-en>

² Član 332/dh Odluka sudije koji vodi prethodnu raspravu

- d) ako je oštećenik potvrđen, njegov pisani pristanak na visinu naknade štete koju plaća okrivljeni;
- dh) iznos troškova postupka;
- e) potpis stranaka i advokata.

Tužilac je, nakon potpisivanja sporazuma, dužan obavijestiti žrtvu ili njene nasljednike, čiji identitet i mjesto prebivališta su navedeni u dokumentima postupka, slanjem kopija sporazuma. Uslovni sporazum za djelimično prihvatanje optužbe nije dozvoljen.³

Ispitivanje na sudu

Kad se postigne sporazum, tužilac će ga poslati sudu na odobrenje zajedno sa svim aktima prethodne istrage. Kad se sporazum podnese na prethodnoj raspravi, sud će odlučiti prema odredbama stava 4. člana 332/c Zakona o krivičnom postupku. Sud razmatra zahtjev na sudskoj raspravi u roku od trideset dana od dana podnošenja. Obavezno je prisustvo tužioca, okrivljenog i branioca na raspravi. Žrtva mora biti obaviještena i ima pravo učestvovati. Neučešće žrtve ne isključuje razmatranje predmeta. Sud, nakon provjere prisustva stranaka, proglašava raspravu otvorenom i poziva tužioca da ukratko iznese rezultate postignutog sporazuma. Branilac može uzeti riječ, ako to zatraži. Sud će pitati okrivljenog konkretno o sljedećem:

- a) da li je ušao u sporazum po svojoj slobodnoj volji;
- b) da li ga je zastupao branilac u dogovorima o postizanju i potpisivanju sporazuma;
- c) da li razumije sporazum i njegov sadržaj;
- č) da li razumije posljedice odobrenja sporazuma;
- d) da li pristaje na odobrenje sporazuma i njegovog izvršenja.

Sud poziva žrtvu, ako je prisutna, da iznese svoje mišljenje o sadržaju sporazuma.⁴

Odobrenje sporazuma

Sud, osim ako odluči odbaciti predmet ili vratiti akte tužiocu, odlučuje o odobrenju sporazuma. Odluka o odobrenju mora sadržavati, u kratkoj formi, pod uslovom primjene sankcije ništavosti:

- a) lične podatke okrivljenog i druge lične podatke potrebne za njegovu identifikaciju i lične podatke žrtve, ako je prisutna;
- b) činjenicu da je okrivljeni bio zastupan i identitet njegovog branioca;
- c) činjenicu da je okrivljeni razumio sadržaj sporazuma i njegove posljedice i potpisao ga po svojoj slobodnoj volji;
- č) činjenicu da je tužilac propisno procijenio pravnu kvalifikaciju djela i njegove okolnosti, prikladnost izrečene kazne i nepostojanje osnove za nekažnjivost ili brisanje krivičnog djela;
- d) izjavu o krivici okrivljenog, izrečenu kaznu i druge odluke, u skladu sa sadržajem sporazuma;
- dh) datum i potpis odluke.

Sporazum o naknadi štete, ako se postigne, dio je sadržaja sudske odluke. Sud ne može mijenjati uslove postignutog sporazuma koje su dogovorile stranke.⁵

Odbijanje sporazuma

Sud će odbiti odobrenje sporazuma kada:

- a) okrivljeni opozove svoj pristanak;
- b) ako se dokaže da je volja okrivljenog manjkava;
- c) okrivljeni, koji je uredno pozvan, ne prisustvuje saslušanju bez opravdanih razloga;
- č) ako postoji jedan od razloga za nepokretanje postupka odnosno odbacivanje optužbe ili predmeta;

³ Poglavlje IV: Posebna suđenja, Član 406/d Sadržaj sporazuma

⁴ Član 406/dh Saslušanje na sudu

⁵ Član 406/e Odobrenje sporazuma

d) je dokaz u predmetu istrage u suprotnosti s priznanjem okrivljenog da je počinio krivično djelo;

dh) su pravna kvalifikacija krivičnog djela i okolnosti njegovog počinjenja pogrešne;

e) je kazna dogovorena u sporazumu neprimjerena u odnosu na počinjeno djelo i lik okrivljenog.

Odluka o odbijanju odobrenja sporazuma mora biti obrazložena. U slučaju predviđenom u tački „ç”, stav 1, ovog člana, sud odlučuje da odbaci predmet, dok u svim drugim slučajevima odlučuje vratiti akte tužiocu. Kad sud odbije odobriti sporazum, podnošenje novog zahtjeva nije dopušteno. Izjave okrivljenog date tokom rasprave ne mogu se koristiti protiv njega.⁶

Žalba protiv sudske odluke

Protiv odluke suda nije dopuštena žalba. Tužilac može podnijeti žalbu samo protiv odluke suda o odbacivanju predmeta. Na žalbe se primjenjuje član 407. i sljedeći članovi Zakona o krivičnom postupku u mjeri u kojoj su kompatibilni.⁷

Saradnja s pravosuđem

Zakonom o krivičnom postupku propisan je i način sticanja statusa saradnika pravosuđa potpisivanjem sporazuma s tužiocem, a odredbe o sadržaju tog sporazuma propisuju da taj sporazum sadrži, između ostalog, pravo saradnika pravosuđa da traži postizanje sporazuma o priznanju krivice s tužiocem i određivanju kazne, u skladu s članom 406/d i dalje Zakona o krivičnom postupku:

Okrivljeni za krivično djelo koje je kažnjivo s najmanje sedam godina zatvora, koje je počinio u saradnji s drugima, ili za bilo koje od krivičnih djela navedenih u članu 75/a, stav 1, tačka “a” Zakona o krivičnom postupku, može steći status saradnika pravosuđa potpisivanjem sporazuma o saradnji s tužiocem. Sporazum, koji sadrži uslove saradnje, može se dogovoriti u bilo kojoj fazi postupka, čak i nakon što je krivična odluka postala konačna i stupila na snagu. Sporazum je dogovoren ako okrivljeni svjedoči, bez rezerve ili uslova, o svim činjenicama i okolnostima kojih je svjestan, u vezi sa svojim učešćem u kriminalnim radnjama. Njegovo svjedočenje mora predstavljati temeljni dokaz krivice kao dokaz o činjenicama i počinocima, kao i za prevenciju teških krivičnih djela i za popravljavanje štete koju su uzrokovala. Okrivljeni, u svom svjedočenju, mora navesti svu imovinu koja je stečena počinjenjem krivičnog djela, a koja je u njegovom i posjedu njegovih saradnika. Ove informacije se moraju dati u roku od 30 dana od potpisivanja sporazuma. Saradnik pravosuđa ima pravo zatražiti posebnu zaštitu za sebe i svoju porodicu, u skladu s propisima o zaštiti svjedoka i saradnika pravosuđa. U slučajevima saradnje s pravosuđem, tužilac od suda traži smanjenje kazne ili izuzimanje saradnika pravosuđa od kazne. Kad se dogovor o saradnji postigne tokom izvršenja odluke, zahtjev tužioca ocjenjuje tijelo suda koji je donio odluku ili suda u mjestu izvršenja odluke. Smanjenje ili isključenje iz kazne mora biti srazmjerno doprinosu koji je dao saradnik pravosuđa u vezi s činjenicama i okolnostima navedenim u stavu 2. ovog člana. Primjenjuju se odredbe stava 7. člana 28. Krivičnog zakona i odredbe iz stava 1. člana 480.⁸ Zakona o krivičnom postupku. Sporazum o saradnji se povlači ako saradnik pravosuđa krši uslove sporazuma o saradnji, skriva podatke o imovini ili činjenice koje su u interesu pravosuđa, ili daje lažne izjave i svjedočenja. Odredbe iz stava 1. člana 480. Zakona o krivičnom postupku primjenjuju se *mutatis mutandis* (na odgovarajući način).⁹

Sporazum sa saradnikom pravosuđa sadrži:

a) identitet tužioca i lične podatke saradnika pravosuđa;

⁶ Član 406/è Odbijanje sporazuma

⁷ Član 406/f Žalba protiv sudske odluke

⁸ Član 480. Druge ovlasti, stav 1: “U fazi izvršenja, sud je nadležan da odlučuje o brisanju krivičnog djela nakon presude, o brisanju kazne, o dodatnim kaznama, o oduzimanju ili vraćanju zaplijenjenih stvari, kao i u svim drugim slučajevima propisanim zakonom.”

⁹ Član 37/a Saradnja s pravosuđem

- b) činjenicu da saradnik pravosuđa ima obavezu svjedočiti u svojstvu svjedoka;
  - c) njegovu obavezu da pruži punu informaciju, bez ikakvih rezervi ili uslova za sve činjenice i okolnosti iz stava 2. člana 37/a ovog Zakona, najkasnije u roku od trideset dana od dana potpisivanja sporazuma;
  - ç) upozorenje o opozivu sporazuma i krivičnoj odgovornosti u slučajevima predviđenim u stavu 5. člana 37/a Zakona o krivičnom postupku;
  - d) pravo saradnika pravosuđa da traži postizanje sporazuma o priznanju krivice s tužiocem i određivanju kazne, u skladu s članom 406/d i dalje Zakona o krivičnom postupku;
  - dh) obavezu tužioca da zatraži od suda smanjenje kazne ili isključenje saradnika pravosuđa iz kazne srazmjerno njegovom doprinosu u saradnji s pravosuđem;
  - e) pravo saradnika da zahtijeva posebnu zaštitu u skladu sa stavom 3. člana 37/a ovoga Zakona;
  - ë) potpis tužioca, saradnika pravosuđa i advokata, kada je prisutan.
- Izjave saradnika pravosuđa zajedno sa sporazumom o saradnji su dio spisa prethodne istrage.¹⁰

Nespojivost s ulogom svjedoka

Kao svjedoci, ne smiju biti ispitane sljedeće osobe:

- a) osobe koje zbog fizičkog ili mentalnog invaliditeta nisu u mogućnosti dati ispravan iskaz;
- b) osobe suokrivljene za isto krivično djelo ili okrivljene u zajedničkom postupku, ako je donesena odluka o nepokretanju postupka, o odbacivanju optužbe ili presuda protiv njih, uključujući i slučajeve sporazumnog priznavanja krivice i osuđujućih presuda za krivična djela, osim u slučajevima kad je oslobađajuća presuda postala konačna;
- c) osoba koja je u istom postupku sudija ili tužilac;
- ç) okrivljeni u građanskoj parnici i osoba s građanskom odgovornošću za štete koje je uzrokovao okrivljeni.

Odredbe iz tačke „b”, stava 1., ne primjenjuju se na saradnika pravosuđa, koji se uvijek saslušava kao svjedok, u skladu sa članom 36/a Zakona o krivičnom postupku.¹¹

Zahtjev za ubrzano suđenje

Kada postoje uslovi predviđeni zakonom, tužilac može zatražiti skraćeno suđenje, odobrenje krivičnog naloga ili sklapanje sporazuma o priznanju krivice, a okrivljeni može tražiti ubrzano suđenje. U takvim slučajevima primjenjuju se odredbe Zakona o krivičnom postupku kojima su uređena posebna suđenja.¹²

Sporazum o odloženom krivičnom gonjenju

U Zakonu o krivičnom postupku Albanije nismo pronašli odredbe o sporazumu o odloženom krivičnom gonjenju.

Bosna i Hercegovina

Propisi u Bosni i Hercegovini ne sadrže odredbe o odlaganju krivičnog gonjenja, dok su odredbe o sporazumu o priznanju krivice sadržane u članu 231. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine.

Odredbe Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine

Pregovaranje o krivici

(1) Osumnjičeni, odnosno optuženi i njegov branilac mogu do završetka glavnog pretresa, odnosno pretresa pred apelacionim vijećem pregovarati s tužiocem o uslovima priznavanja krivice za djelo za koje se osumnjičeni, odnosno optuženi tereti.

¹⁰ Član 37/b Sadržaj sporazuma

¹¹ Član 156. Nespojivost s ulogom svjedoka

¹² Član 334. Zahtjev za ubrzano suđenje

- (2) Sporazum o priznanju krivice ne može se zaključiti ako se optuženi na ročištu za izjašnjavanje o krivici izjasnio da je kriv.
- (3) Prilikom pregovaranja sa osumnjičenim, odnosno optuženim i braniocem o priznanju krivice u skladu sa stavom (1) ovog člana, tužilac može predložiti izricanje kazne ispod zakonom određenog minimuma kazne zatvora za to krivično djelo, odnosno blažu sankciju za osumnjičenog, odnosno optuženog u skladu s krivičnim zakonom.
- (4) Sporazum o priznanju krivice sačinjava se u pisanoj formi i uz optužnicu se dostavlja sudiji za prethodno saslušanje, sudiji odnosno vijeću. Nakon potvrđivanja optužnice sporazum o priznanju krivice razmatra i izriče krivičnopravnu sankciju predviđenu sporazumom sudija za prethodno saslušanje sve do dostavljanja predmeta sudiji, odnosno vijeću radi zakazivanja glavnog pretresa. Nakon dostavljanja predmeta radi zakazivanja glavnog pretresa o sporazumu odlučuje sudija, odnosno vijeće.
- (5) Sudija za prethodno saslušanje, sudija odnosno vijeće sporazum mogu prihvatiti ili odbaciti.
- (6) Prilikom razmatranja sporazuma o priznanju krivice, Sud provjerava:
- a) da li je do sporazuma o priznanju krivice došlo dobrovoljno, svjesno i s razumijevanjem, kao i nakon upoznavanja o mogućim posljedicama, uključujući i posljedice vezane za imovinskopravni zahtjev, oduzimanje imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom, i troškove krivičnog postupka,
  - b) da li postoji dovoljno dokaza o krivici optuženog,
  - c) da li optuženi razumije da se sporazumom o priznanju krivice odriče prava na suđenje i da ne može uložiti žalbu na krivičnopravnu sankciju koja će mu se izreći,
  - d) da li je izrečena krivičnopravna sankcija u skladu sa stavom (3) ovog člana,
  - e) da li je oštećenom pružena mogućnost da se pred tužiocem izjasni o imovinskopravnom zahtjevu.
- (7) Ako Sud prihvati sporazum o priznanju krivice, izjava optuženog unijet će se u zapisnik i nastaviti s pretresom za izricanje krivičnopravne sankcije predviđene sporazumom.
- (8) Ako Sud odbaci sporazum o priznanju krivice, to će saopćiti strankama i braniocu i konstatirati u zapisnik. Istovremeno će se odrediti datum održavanja glavnog pretresa. Glavni pretres bit će zakazan u roku od 30 dana. Priznanje iz ovog sporazuma ne može se koristiti kao dokaz u krivičnom postupku.
- (9) Sud će obavijestiti oštećenog o rezultatima pregovaranja o krivici.¹³

Relevantne odredbe zakona o krivičnom postupku entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine slične su ili iste kao navedene relevantne odredbe Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine.

Bugarska

Zakon o krivičnom postupku Bugarske sadrži poglavlje o postupku sklapanja sporazuma o priznanju krivice, dok ne sadrži odredbe o odlaganju krivičnog gonjenja ili nekim drugim alternativnim mjerama.

Rješavanje predmeta sporazumom u prethodnom postupku¹⁴

Nakon završetka istrage, na prijedlog tužioca ili branioca, između njih može biti sačinjen sporazum o rješavanju predmeta. Ako optuženi nije opunomoćio branioca, na zahtjev tužioca sudija prvostepenog suda imenuje branioca s kojim će tužilac razmatrati sporazum. Sporazum

¹³ Član 231. Zakona o kaznom postupku Bosne i Hercegovine (Sl. glasnik BiH br. 3/03, 32/03, 36/03, 26/04, 63/04, 13/05, 48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07, 53/07, 76/07, 15/08, 58/08, 12/09, 16/09, 93/09, 72/13), neslužbeni prečišćeni tekst, internetska stranica http://www.sudbih.gov.ba/app_dev.php/stranica/82/pregled (datum pristupa stranici 12.02.2018.)

¹⁴ Član 381. Zakona o krivičnom postupku Bugarske, internetska stranica Bugarski pravni portal <https://www.lex.bg/bg/laws/ldoc/2135512224>; internetska stranica Legislationline <http://www.legislationline.org/documents/section/criminal-codes> (datum pristupa 19.02.2018.)

se ne dopušta za ozbiljna namjerna krivična djela iz Poglavlja 1, Poglavlja 2, Dio I i Dio VIII, Poglavlja 8, Dio IV, Poglavlja 11, Dio V, Poglavlja 12, Poglavlja 13, Dio VI i Dio VII i Poglavlja 14 Posebnog dijela Krivičnog zakona. Sporazum se ne dopušta ni za svako drugo krivično djelo kojim je uzrokovana smrt.

U slučaju materijalne štete prouzrokovane krivičnim djelom, sporazum je dopušten nakon naknade ili osiguranja materijalne štete. Sporazumom se kazna može odrediti uz uslove iz člana 55. Krivičnog zakona i u nedostatku isključivih ili brojnih olakšavajućih okolnosti (*odredbe člana 55. Krivičnog zakona odnose se na prava optuženog*).

Sporazum se pravi u pisanom obliku i sadrži saglasnost o sljedećim pitanjima:

1. da li je izvršeno krivično djelo, da li je optuženi izvršio krivično djelo, da li se smatra krivim, da li je počinjeno djelo krivično djelo i pravna kvalifikacija djela;
2. koja će biti vrsta i visina kazne;
3. koji će biti početni režim izdržavanja lišenja slobode i vrsta zatvorske ustanove u slučaju kad se ne primjenjuju odredbe člana 66. Krivičnog zakona (*odredbe člana 66. Krivičnog zakona odnose se na posljedice neispunjavanja obaveza mjera restrikcije*);
4. kome se dodjeljuje vaspitni rad u slučaju uslovne osude;
5. koja će se vaspitna mjera naložiti optuženom maloljetniku u slučajevima iz člana 64. stav 1 Krivičnog zakona (*pritvor u prethodnom postupku*);
6. šta treba učiniti s materijalnim dokazima ako nisu potrebni za krivični postupak u odnosu na druge osobe ili druga krivična djela i ko će snositi troškove.

Sporazum potpisuju tužilac i branilac. Optuženi potpisuje sporazum ako se s njim slaže i nakon što da izjavu da se odriče sudskog razmatranja predmeta po redovnom postupku. Ako se postupak vodi protiv više osoba ili za više krivičnih djela, sporazum se može sklopiti za neke od tih osoba ili za neka krivična djela. Ako je jednim djelom optuženi počinio nekoliko krivičnih djela ili ako je jedan optuženi počinio nekoliko odvojenih krivičnih djela, uz sporazum se primjenjuje samo član 23. Krivičnog zakona (*odredbe člana 23. Krivičnog zakona odnose se na obaveze pokretanja krivičnog postupka*).

Proglašenje sporazuma od strane suda

Sporazum podnosi tužilac prvostepenom sudu, odmah nakon izrade, zajedno s predmetom. Sud određuje ročište u roku od sedam dana od dana prijema, pred jednim sudijom, na kojem učestvuju tužilac, branilac i optuženi. Sud pita optuženog da li razumije optužnicu, priznaje li krivicu, razumije li posljedice sporazuma, da li se s njima slaže i da li je dobrovoljno potpisao sporazum. Sud može predložiti izmjene u sporazumu, koje se razmatraju s tužiocem i braniocem. Posljednji se izjašnjava optuženi. U zapisnik se unosi sadržaj konačnog sporazuma koji potpisuju tužilac, branilac i optuženi. Sud odobrava sporazum ako nije u suprotnosti sa zakonom i moralom. Žrtvu ili njene nasljednike se informira da mogu podnijeti tužbu zbog nematerijalne štete u parničnom postupku. Ako sud ne odobri sporazum, vraća predmet tužiocu. U tom slučaju priznanje optuženog dato u skladu s odredbama *stava 4* nema dokaznu vrijednost. Odluka suda je konačna.¹⁵

Posljedice rješavanja predmeta sporazumom

Sporazum odobren od suda ima posljedice pravosnažne presude.¹⁶

Sporazum o rješavanju predmeta u sudskom postupku

Pod uslovima i u skladu s postupkom iz ovog poglavlja prvostepeni sud može odobriti sporazum koji je postignut nakon pokretanja sudskog postupka, ali prije zaključenja sudske

¹⁵ Član 382. Zakona o krivičnom postupku Bugarske

¹⁶ Član 383. Zakona o krivičnom postupku Bugarske

istrage. Sud postavlja branioca optuženom, ako sam nije imenovao branioca. U tom slučaju sporazum se odobrava samo uz saglasnost svih stranaka.¹⁷

Crna Gora

Institut sporazuma o priznanju krivice prvi put je uveden u procesno zakonodavstvo Crne Gore Zakonikom o krivičnom postupku iz 2009. godine, glava XX članovi 300.-303.¹⁸

Zaključivanje sporazuma o priznanju krivice (član 300.)¹⁹

(1) Za krivična djela za koja se progoni po službenoj dužnosti, osim krivičnih djela terorizma i ratnih zločina, osumnjičenom, okrivljenom i braniocu može se dati prijedlog za zaključenje sporazuma o priznanju krivice, odnosno osumnjičeni, okrivljeni i branilac mogu državnom tužiocu predložiti zaključenje takvog sporazuma.

(2) Kad se uputi prijedlog iz stava 1 ovog člana, stranke i branilac mogu pregovarati o uslovima priznanja krivice za krivično djelo, odnosno krivična djela koja se osumnjičenom, odnosno okrivljenom stavljaju na teret.

(3) Sporazum o priznanju krivice mora biti zaključen u pisanom obliku i potpisan od stranaka i branioca, a može se podnijeti najkasnije na prvom ročištu za održavanje glavnog pretresa pred prvostepenim sudom.

(4) Sporazum o priznanju krivice podnosi se, ako optužnica još nije podignuta, odnosno nije podnjet optužni prijedlog ili privatna tužba, predsjedniku vijeća iz člana 24 stav 7 ovog zakonika,²⁰ a nakon podizanja optužnice, odnosno podnošenja optužnog prijedloga ili privatne tužbe predsjedniku vijeća.

(5) Ako je sporazum o priznanju krivice zaključen prije podizanja optužnice, odnosno podnošenja optužnog prijedloga ili privatne tužbe, državni tužilac će zajedno sa sporazumom dostaviti sudu i optužnicu, odnosno optužni prijedlog koji čini sastavni dio ovog sporazuma.

(6) Na optužnicu, odnosno optužni prijedlog iz stava 5 ovog člana, ne primjenjuju se odredbe o kontroli optužnice, odnosno odredbe o prethodnom ispitivanju optužnog prijedloga.

Predmet sporazuma o priznanju krivice (član 301.)

(1) Sporazumom o priznanju krivice okrivljeni u potpunosti priznaje krivično djelo za koje se tereti, odnosno priznaje jedno ili više krivičnih djela učinjenih u sticaju koja su predmet optužbe, a okrivljeni i državni tužilac se saglašavaju o:

1) visini kazne i drugim krivičnim sankcijama koje će okrivljenom biti izrečene u skladu sa odredbama Krivičnog zakonika;

2) troškovima krivičnog postupka i imovinskopravnom zahtjevu;

3) odricanju stranaka i branioca od prava na žalbu protiv odluke suda donesene na osnovu sporazuma o priznanju krivice kad je sud u potpunosti prihvatio sporazum.

(2) Sporazum o priznanju krivice sadrži i obavezu okrivljenog da u određenom roku vrati imovinsku korist stečenu izvršenjem krivičnog djela, kao i predmete koji se po Krivičnom zakoniku imaju oduzeti.

(3) Okrivljeni se Sporazumom o priznanju krivice može obavezati na ispunjenje obaveza iz člana 272 stav 1 ovog zakonika,²¹ pod uslovom da je, s obzirom na prirodu obaveza, moguće

¹⁷ Član 384. Zakona o krivičnom postupku Bugarske

¹⁸ Publikacija "Sporazum o priznanju krivice u praksi sudova Crne Gore", internetska stranica: <http://sudovi.me/podaci/ascg/dokumenta/922.pdf> (datum pristupa stranici 12.02.2018.)

¹⁹ Zakonik o krivičnom postupku Crne Gore ("Službeni list Crne Gore", br. 57/2009, 49/2010, 47/2014 – Odluka Ustavnog suda CG, 2/2015 – Odluka Ustavnog suda CG, 35/2015), prečišćeni tekst, internetska stranica: http://sudovi.me/podaci/osba/informacije/info_doc/658.pdf (datum pristupa stranici 12.02.2018.)

²⁰ Član 24 stav 7: Prvostepeni sudovi, u vijeću sastavljenom od troje sudija, odlučuju o žalbama protiv rješenja sudije za istragu i drugih rješenja kad je to određeno ovim zakonikom, donose odluke u prvom stepenu van glavnog pretresa, provode postupak i donose presudu po zahtjevu kojim se traži izvršenje krivične presude stranog suda i stavljaju predloge u slučajevima propisanim ovim zakonikom ili drugim zakonom.

²¹ Obaveza da otkloni štetnu posljedicu nastalu izvršenjem krivičnog djela ili da naknadi pričinjenu štetu itd.

da ih okrivljeni do podnošenja sporazuma o priznanju krivice sudu ispuni, odnosno započne sa ispunjavanjem obaveza.

Odlučivanje o sporazumu o priznanju krivice (član 302.)

(1) O sporazumu o priznanju krivice odlučuje sud koji sporazum rješenjem može odbaciti, odbiti ili usvojiti.

(2) Kad je sporazum o priznanju krivice podnesen prije podizanja optužnice, odnosno podnošenja optužnog prijedloga ili privatne tužbe, o njemu odlučuje predsjednik vijeća iz člana 24 stav 7 ovog zakonika.

(3) Kada je sporazum o priznanju krivice podnesen nakon podizanja optužnice, odnosno podnošenja optužnog prijedloga ili privatne tužbe, o njemu odlučuje predsjednik vijeća.

(4) Predsjednik vijeća će sporazum o priznanju krivice odbaciti ako je podnesen po isteku roka iz člana 300 stav 3 ovog zakonika (*najkasnije na prvom ročištu za održavanje glavnog pretresa pred prvostepenim sudom*). Protiv rješenja o odbacivanju sporazuma o priznanju krivice žalba nije dozvoljena.

(5) Sud o sporazumu o priznanju krivice odlučuje, bez odlaganja, na ročištu kojem prisustvuju državni tužilac, okrivljeni i branilac, a o ročištu se obavještavaju oštećeni i njegov punomoćnik.

(6) Na održavanje ročišta iz stava 5 ovog člana primjenjivaće se odredbe čl. 313 do 316 ovog zakonika. (*Odnose se na javnost glavnog pretresa na sudu.*)

(7) Sud će rješenjem odbaciti sporazum o priznanju krivice ako na ročište nije došao uredno pozvani okrivljeni. Protiv rješenja o odbacivanju sporazuma o priznanju krivice žalba nije dozvoljena.

(8) Sud će rješenjem usvojiti sporazum o priznanju krivice i donijeti odluku koja odgovara sadržini sporazuma, ako utvrdi:

1) da je okrivljeni svjesno i dobrovoljno priznao krivično djelo, odnosno krivična djela koja su predmet optužbe, da je priznanje u skladu sa dokazima sadržanim u spisima predmeta i da je isključena mogućnost priznanja okrivljenog u zabludi;

2) da je sporazum zaključen u skladu sa članom 301 ovog zakonika;

3) da okrivljeni potpuno razumije posljedice zaključenog sporazuma, a naročito da se odriče prava na suđenje i prava na žalbu protiv odluke suda donesene na osnovu sporazuma;

4) da sporazumom nisu povrijeđena prava oštećenog i

5) da je sporazum u skladu sa interesima pravičnosti, a sankcija odgovara svrsi izricanja krivičnih sankcija.

(9) Kad nije ispunjen jedan ili više uslova iz stava 8 ovog člana, sud će donijeti rješenje kojim se sporazum o priznanju krivice odbija, a priznanje okrivljenog dato u sporazumu ne može se koristiti kao dokaz u krivičnom postupku. Sporazum i sve spise predmeta koji čine sastavni dio sporazuma uništava predsjednik vijeća, o čemu sačinjava zapisnik.

(10) Rješenje kojim se sporazum o priznanju krivice usvaja, odbacuje ili odbija sud unosi u zapisnik. Protiv rješenja kojim se sporazum o priznanju krivice usvaja žalbu može izjaviti oštećeni, a protiv rješenja kojim se sporazum odbija državni tužilac i okrivljeni.

(11) O žalbi iz stava 10 ovog člana odlučuje vijeće iz člana 24 stav 7 ovog zakonika, u čijem sastavu ne može biti sudija koji je donio rješenje iz stava 10 ovog člana.

Presuda donesena na osnovu sporazuma o priznanju krivice (član 303.)

(1) Kad rješenje o usvajanju sporazuma o priznanju krivice postane pravosnažno sud, bez odlaganja, a najkasnije u roku od tri dana, donosi presudu kojom se optuženi oglašava krivim u skladu sa usvojenim sporazumom.

(2) Protiv presude iz stava 1 ovog člana dozvoljena je žalba samo u slučaju kad presuda nije u skladu sa zaključenim sporazumom.

Odlaganje krivičnog gonjenja (član 272.)

(1) Državni tužilac može odložiti krivično gonjenje za krivična djela za koja je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina kad nađe da ne bi bilo cjelishodno da se vodi krivični postupak, s obzirom na prirodu krivičnog djela i okolnosti pod kojima je učinjeno, raniji život učinioca i njegova lična svojstva, ako osumnjičeni prihvati ispunjenje jedne ili više od sljedećih obaveza:

- 1) da otkloni štetnu posljedicu nastalu izvršenjem krivičnog djela ili da naknadi pričinjenu štetu;
- 2) da ispuni dospjele obaveze izdržavanja, odnosno druge obaveze utvrđene pravosnažnom sudskom odlukom;
- 3) da plati određeni novčani iznos u korist humanitarne organizacije, fonda ili javne ustanove;
- 4) da obavi određeni društveno koristan ili humanitarni rad.

(2) Osumnjičeni je dužan da prihvaćenu obavezu izvrši u roku koji ne može biti duži od šest mjeseci.

(3) Obaveze iz stava 1 ovog člana državni tužilac utvrđuje rješenjem. Rješenje se dostavlja osumnjičenom, oštećenom ako ga ima, odnosno humanitarnoj organizaciji ili javnoj ustanovi u čiju se korist nalaže izvršenje.

(4) Prije donošenja rješenja iz stava 3 ovog člana, državni tužilac može, uz pomoć posebno obučених лица - posrednika, provesti postupak posredovanja između oštećenog i osumnjičenog na koji se shodno primjenjuju odredbe zakona kojim se uređuju pravila postupka posredovanja za obaveze iz stava 1 tač. 1 i 2 ovog člana, odnosno pribaviće saglasnost oštećenog za mjere iz stava 1 tač. 3 i 4 ovog člana.

(5) Bliži način ispunjenja obaveza iz stava 1 tač. 1 do 4 ovog člana, sadržaj rješenja iz stava 3 ovog člana, kao i bliži način provođenja radnji u primjeni odredaba ovog člana propisuje ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa.

(6) Ako osumnjičeni izvrši obavezu iz stava 1 ovog člana, u roku iz stava 2 ovog člana državni tužilac će odbaciti krivičnu prijavu. U ovom slučaju odredbe člana 59 ovog zakonika neće se primjenjivati, sa čime će državni tužilac upoznati oštećenog prije pribavljanja saglasnosti iz stava 4 ovog člana.

(7) Troškovi krivičnog postupka iz člana 226 stav 1 ovog zakonika padaju na teret državnog tužilaštva.

Ministarstvo pravde Crne Gore je na osnovu prethodno navedenog člana 272 stav 5 donijelo Pravilnik o odloženom krivičnom gonjenju,²² čiji se tekst nalazi u Prilogu 1 ovog rada.

Grčka

Zakon o krivičnom postupku Grčke na engleskom jeziku nismo uspjeli pronaći, ali smo pronašli odredbe²³ tog zakona koje se odnose na odloženo krivično gonjenje. Iz drugih dostupnih izvora pronašli smo informaciju da grčki zakon ne sadrži odredbe o sporazumu o priznanju krivice. U krivičnom postupku u Grčkoj primjenjuje se princip obaveznog krivičnog gonjenja, a postupak ima elemente i inkvizitorskog i akuzatorskog sistema.²⁴

²² Službeni list Crne Gore, br. 60/2010 od 15.10.2010. Dostupno na internetskoj stranici Ministarstva pravde Crne Gore <http://www.pravda.gov.me/biblioteka/pravilnici?pagerIndex=2> (datum pristupa 21.02.2018.)

²³ Izvod iz odredbi Zakona o krivičnom postupku Grčke, internetska stranica United Nations Office for Drugs and Crimes (UNODC):

https://www.unodc.org/res/cld/document/grc/code_of_penal_procedure_excerpts_html/Greece_Code_of_Penal_Procedure_1951_Excerpts.pdf (datum pristupa stranici 15.02.2018.)

²⁴ The Practice of pre-trial detention in Greece Research Report, December 2015, str. 11; grčki Institut za istraživanje - Centar za evropsko ustavno pravo - Themistocles and Dimitris Tsatsos Foundation <https://www.fairtrials.org/wp-content/uploads/The-Practice-of-pre-trial-detention-in-Greece.pdf> (datum pristupa stranici 15.02.2018.)

Sporazum o priznanju krivice

Iz drugih dostupnih izvora pronašli smo informaciju da grčki zakon o krivičnom postupku ne sadrži odredbe o sporazumu o priznanju krivice. Okrivljeni se može izjasniti da li se osjeća krivim ili ne za optužbe koje ga terete. U praksi, ako se okrivljeni izjasni krivim, on obično zahtijeva i primjenu olakšavajućih okolnosti (za blažu kaznu). Nedavnim izmjenama Zakona o krivičnom postupku uvedena je nova vrsta posredovanja između tužioca i okrivljenog - „krivično poravnanje“. Ono se primjenjuje u krivičnim djelima pronevjere, prevare, računarske prevare, zloupotrebe sredstava i lihvarjenja. Krivično poravnanje se dogovara tokom glavne istrage, koju vodi istražni sudija, nakon zvaničnog zahtjeva okrivljenog. Okrivljeni i osoba koja ga tuži (žrtva krivičnog djela) pozivaju se kod tužioca koji im daje rok od 15 dana da zajednički pripreme Protokol o poravnanju, u kojem će biti jasno navedeno da je žrtva u potpunosti zadovoljena.²⁵

Ako je poravnanje uspjelo, predmet se prosljeđuje tužiocu na Žalbenom sudu, koji upućuje predmet na sud, koji proglašava okrivljenog krivim i izriče mu kaznu od najviše tri godine zatvora. Sud takođe može odlučiti, uzimajući u obzir sve okolnosti slučaja, da ne izrekne kaznu okrivljenom. Ako poravnanje ne uspije, svi dokumenti koji se odnose na poravnanje uklanjaju se iz spisa predmeta i uništavaju. Slučajevi krivičnih djela počinjenih protiv države i državnih kompanija su izuzeti iz postupka krivičnog poravnanja.²⁶

Radnje prije glavnog pretresa

Okrivljeni može priznati krivicu. Međutim, glavni pretres će se ipak održati jer se sudija mora sam uvjeriti da li je okrivljeni zaista kriv. Priznanje može rezultirati blažom kaznom. Na glavnom pretresu, sudija i tužilac prvo ispituju svjedoke i stručnjake, koje zatim ispituje advokat žrtve i konačno advokat okrivljenog. Okrivljeni zatim objašnjava svoje priznanje krivice. Nakon toga, javni tužilac daje preporuku (da li je okrivljeni kriv ili nije), a zatim advokat daje svoje završne argumente. Glavni pretres se završava odlukom o krivici ili nevinosti. Ako se proglasi krivica, tužilac daje preporuku za kaznu koju izriče sud, uzimajući u obzir olakšavajuće okolnosti.²⁷

Odloženo krivično gonjenje

Pravo ministra pravde da pokrene krivično gonjenje

Ministar pravde ima pravo da naloži javnom tužiocu Suda za prekršaje da izvrši pripremnu istragu za neko kažnjivo djelo. U slučaju političkih zločina i zločina kroz koje međunarodni odnosi države mogu biti poremećeni, ministar pravde, uz podudarno mišljenje Ministarskog vijeća, ima pravo da odgodi početak gonjenja ili da ga obustavi. Obustava gonjenja može se izvršiti najkasnije do početka sudskog postupka. U iznimnom slučaju ministar pravde može zahtijevati od javnog tužioca Vrhovnog suda Grčke da naloži istragu i upućivanje predmeta direktno na sud kao apsolutni prioritet.²⁸

Odlaganje i obustava krivičnog gonjenja

U slučajevima prekršaja, ako kazna koja će najvjerojatnije biti izrečena okrivljenom licu, kao i druge njene posljedice kako je predviđeno Krivičnim zakonom, budu minimalne u odnosu na kaznu koja je već izrečena ranije za neko drugo djelo, a koja se sada izdržava, javni tužilac, nakon što to potvrdi javni tužilac Žalbenog suda, ima pravo da odgodi istragu na neodređeno vrijeme obrazloženim nalogom. Međutim, ako je krivično gonjenje počelo, sudsko vijeće ili sud, na prijedlog javnog tužioca, neopozivo nalaže obustavu gonjenja na neodređeno vrijeme.

²⁵ International Comparative Legal Guides (ICLG), UK: <https://iclg.com/practice-areas/business-crime-laws-and-regulations/greece> (datum pristupa stranici 15.02.2018.)

²⁶ International Comparative Legal Guides (ICLG), UK

²⁷ Izvod iz dokumenta Krivični postupak i pravo odbrane u Grčkoj, 2011. godina, internetska stranica organizacije Fair Trials Europe, Belgium i Fair Trials International, UK: <https://www.fairtrials.org/documents/Greece.pdf>

²⁸ Član 30. Pravo ministra pravde da pokrene krivično gonjenje, Zakon o krivičnom postupku Grčke

Slično odlaganje ili obustava može se takođe naložiti pod istim uslovima kad je okrivljeni već upućen na sud zbog težeg počinjenog djela, ukoliko nije potrebno gonjenje manje teškog počinjenog djela zbog pronalaženja istine uopšte ili zbog utvrđivanja karaktera okrivljenog. U oba navedena primjera, isti organi, mogu naložiti gonjenje ili nastavak obustavljenog krivičnog gonjenja u kasnijoj fazi:

(a) ako je izvršenje kazne, na osnovu kojeg je obustavljeno gonjenje zbog izvršenja drugog krivičnog djela, iz bilo kog razloga prekinuto, i

(b) nakon neopozive sudske odluke o optužbi koja je u toku, a na osnovu koje je izvršena obustava gonjenja.

U slučajevima koji uključuju obustavu krivičnog gonjenja u skladu s prethodno navedenim odredbama, prava žrtava nisu ugrožena i mogu se ostvariti kod nadležnog građanskog suda.²⁹

Odustajanje od krivičnog gonjenja maloljetne osobe

Ako maloljetna osoba izvrši kažnjivo djelo koje je manje nasilje ili malo krivično djelo, javni tužilac može odustati od krivičnog gonjenja ako on, na osnovu istraživanja uslova pod kojima je djelo bilo počinjeno, kao i karaktera maloljetne osobe u cjelini, smatra da krivično gonjenje nije potrebno, s ciljem da se maloljetna osoba uzdrži od počinjenja novog kažnjivog djela. Po nalogu javnog tužioca maloljetna osoba može se kazniti primjenom jedne ili više popravnih mjera predviđenih u tačkama (a) do (k) iz člana 122. Krivičnog zakona. Takođe joj se može odrediti da plati sumu do 1.000 eura neprofitnim ili dobrotvornim pravnim licima. Istim rješenjem utvrđuje se i vremenski rok za izvršenje kazne. Ako je maloljetna osoba saglasna s određenim mjerama i obavezama, javni tužilac postupuje u skladu s odredbama člana 43. stav 2. U suprotnom, javni tužilac pokreće postupak krivičnog gonjenja u skladu s članom 43. stav 1.^{30 31}

Hrvatska

Zakonom o kaznenom postupku Hrvatske propisano je da u predmetima kaznenih djela za koja se kazneni postupak pokreće po službenoj dužnosti državni odvjetnik ima ovlast i dužnost sporazumijevanja s okrivljenikom o priznanju krivnje i kazni,³² što je detaljno uređeno Zakonom o državnom odvjetništvu.

Prema članu 82. stav 2 Zakona o državnom odvjetništvu, kada ocijeni da bi se priznavanjem krivnje i sporazumijevanjem o sankciji postupak mogao skratiti, a osobito u slučaju kada je okrivljenik dao izjavu kako se osjeća krivim po svim ili nekim tačkama optužbe, državni odvjetnik može obavijestiti okrivljenika i branitelja, ako ga ima, kako je spreman pregovarati o uvjetima pod kojima će okrivljenik priznati krivnju, odnosno sklopiti sporazum o vrsti i mjeri kaznenopravne sankcije.³³

Članom 75. Zakona o državnom odvjetništvu određeno je da će Glavni državni odvjetnik dati naputke za sporazumijevanje s okrivljenikom i određen je sadržaj obaveznog naputka koji daje Glavni državni odvjetnik: „Glavni državni odvjetnik daje naputke za sporazumijevanje o sankciji s okrivljenikom. Napucima se propisuje način vođenja pregovora, pisani oblik i sadržaj sporazuma čiji je sastavni dio izjava za donošenje presude na temelju sporazuma stranaka te

²⁹ Član 44. Odlaganje i privremeni prekid (suspenzija) krivičnog gonjenja, Zakon o krivičnom postupku Grčke

³⁰ Član 43. Pokretanje krivičnog gonjenja: “Tužilac, nakon što primi tužbu ili izvještaj, pokreće gonjenje davanjem naloga za skraćenu istragu ili istragu ili slanjem predmeta na glavni pretres pozivanjem okrivljenog....”

³¹ Član 45A Odustajanje od krivičnog gonjenja maloljetne osobe, Zakon o krivičnom postupku Grčke

³² Član 38. stav 2 tačka 7. Zakona o kaznenom postupku Hrvatske (NN 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17), neslužbeni prečišćeni tekst, internetska stranica: <https://www.zakon.hr/z/174/Zakon-o-kaznenom-postupku> (datum pristupa 12.02.2018.)

³³ Zakon o državnom odvjetništvu Hrvatske (NN 76/09, 153/09, 116/10, 145/10, 57/11, 130/11, 72/13, 148/13, 33/15, 82/15), neslužbeni prečišćeni tekst, internetska stranica: <http://www.dorh.hr/ZakonODrzavnom> (datum pristupa 12.02.2018.)

način izračunavanja umanjene zakonske kazne koja bi se trebala primijeniti u konkretnom slučaju. Napucima se mogu propisati slučajevi u kojima se državni odvjetnici ne mogu sporazumijevati o donošenju presude na temelju sporazuma stranaka.” Na osnovu člana 75. Glavni državni odvjetnik je 17.2.2010. dao *Naputak o postupanju tijekom sporazumijevanja s osumnjičenikom/okrivljenikom o uvjetima priznavanja krivnje i sankcije*.³⁴

I. NAČIN VOĐENJA PREGOVORA

Ni Zakon o kaznenom postupku, niti Zakon o državnom odvjetništvu ne propisuju formu vođenja pregovora, pregovaranje je u suštini neformalno. Prije početka pregovora državni odvjetnik je dužan razmotriti sve okolnosti i ako ocijeni da su ispunjene zakonske pretpostavke za sporazumijevanje, može započeti s izravnim pregovaranjem.

1. Prijedlog za početak vođenja pregovora

Pregovaranje može započeti bilo na prijedlog osumnjičenika/okrivljenika ili državnog odvjetnika ali državni odvjetnik pregovaranju može pristupiti samo ako su ispunjeni uvjeti propisani u Zakonu o državnom odvjetništvu.

U svezi samog sporazumijevanja važno je istaknuti da prvi pregovori mogu početi čak i prije formalnog pokretanja postupka ako za tim postoji interes, oni mogu započeti tijekom prethodnog kaznenog postupka, ali i nakon početka kaznenog postupka sve do trenutka do kojeg Zakon o kaznenom postupku dopušta donošenje presude po sporazumu stranaka.

Također je potrebno istaknuti kako je državni odvjetnik dužan za cijelo vrijeme postupka vođenja pregovora i sporazumijevanja o svakom kontaktu s okrivljenikom sačiniti kratku službenu bilješku koja se unosi u popis pismena, a u kojoj će navesti kada i gdje se sastao s okrivljenikom te o čemu su vođeni razgovori.

a) Početak sporazumijevanja na prijedlog okrivljenika

Ukoliko se državnom odvjetniku ili zamjeniku državnog odvjetnika obratio okrivljenik odnosno osumnjičenik ili njegov branitelj s pitanjem da li državni odvjetnik smatra da u konkretnom slučaju može doći do sporazuma, odnosno ukoliko je sam unaprijed ponudio određene uvjete sporazuma, državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika će, prije davanja odgovora osumnjičenik/okrivljeniku, razmotriti da li su ispunjeni uvjeti iz članka 74. stavak 1. točka 1. do 6. Zakona o državnom odvjetništvu, to jest da li se sporazumijevanjem:

- 1) omogućava izbjegavanje rasprave i omogućava brže rješavanje drugih predmeta,
- 2) skraćuje očekivano vrijeme vođenja kaznenog postupka od optužbe do pravomoćne osude na kaznu oduzimanja slobode,
- 3) ušteduje u značajnoj mjeri troškove postupka,
- 4) pošteđuje žrtve i druge osjetljive svjedoke od negativnih učinaka javnog iznošenja iskaza na raspravi,
- 5) omogućuje primjenu mjera upozorenja ili zamjenu kazne zatvora radom za opće dobro na slobodi,
- 6) omogućava otkrivanje drugih kaznenih djela ili drugih počinitelja kaznenih djela.

Odgovor državnog odvjetnika ili zamjenika državnog odvjetnik na ponudu okrivljenika za sporazumijevanje ne može biti a priori negativan, osim u onim slučajevima u kojima sporazumijevanje nije moguće, ili je ponuda osumnjičenika/okrivljenika u suprotnosti s zakonom. U svim drugim slučajevima državni odvjetnik ili zamjenik će odgovoriti kako će ponudu razmotriti i u određenom vremenu obavijestiti osumnjičenika/okrivljenika o svojoj odluci.

Ukoliko državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika nalazi kako bi u konkretnom slučaju sporazum o krivnji i sankciji bio svrhovit, dužan je, prema odredbi članka 74. stavak 2. Zakona o državnom odvjetništvu sačiniti o tome službenu bilješku, u kojoj će prvenstveno obrazložiti iz kojih razloga nalazi da je ispunjen neki od uvjeta iz članka 74. stavak 1. točka 1. do 6. Zakona, koja dopušta državnom odvjetniku sporazumijevanje (Obrazac 1. u prilogu).

---

³⁴ Naputak o pregovaranju i sporazumijevanju s okrivljenikom o priznanju krivnje i sankciji, internetska stranica Državnog odvjetništva Republike Hrvatske: <http://www.dorh.hr/PresudaPoSporazumu> (datum pristupa 12.02.2018.)

U složenim i teškim slučajevima zamjenik državnog odvjetnika će uvijek s prijedlogom osumnjičenika/okrivljenika i svojom odlukom upoznati državnog odvjetnika, a ako pregovara državni odvjetnik on će obavijestiti višeg državnog odvjetnika, tako će postupiti i u slučajevima ako u konkretnom slučaju sporazumijevanje nije uobičajeno, ili cijeni kako bi državni odvjetnik, odnosno viši državni odvjetnik mogao imati drugo mišljenje.

Službenu bilješku o postojanju uvjeta iz članka 74. Zakona o državnom odvjetništvu državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika unosi u spis i tek nakon toga daje odgovor okrivljeniku. Ako je obavijestio državnog odvjetnika ili višeg državnog odvjetnika, zamjenik državnog odvjetnika, odnosno državni odvjetnik će u bilješci to naznačiti.

Ukoliko državni odvjetnik ili zamjenik smatra kako nema uvjeta za sporazumijevanje, ili je nakon obavijesti državnog odvjetnika, odnosno, višeg državnog odvjetnika dobio naputak kako sporazumijevanje u konkretnom slučaju nije korisno, odnosno, kako nema mjesta sporazumijevanju, sačiniti će o tome kratku bilješku na popisu pismena i otpravaka s naznakom datuma kada je o tome izvijestio osumnjičenika/okrivljenika.

Bez obzira da li državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika ocijeni kako su ispunjeni uvjeti za početak pregovora ili smatra da ti uvjeti nisu ispunjeni, dužan je u dogovorenom vremenu, a ako vrijeme za odgovor nije dogovoreno u čim je moguće kraćem roku obavijestiti osumnjičenika/okrivljenika o svojoj odluci.

Prije donošenja odluke o pregovaranju treba pomno razmotriti predmet, razmotriti dokaze koje ima u spisu, razmotriti sve okolnosti, ali i sve moguće posljedice sporazumijevanja. Odluka se ne može donijeti na prečac, jer nakon što je obavijestio okrivljenika kako je voljan pregovarati, državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika će u daljnjem tijeku pregovora morati iznijeti svoje uvjete i započeti s pregovaranjem. Naime, međusobno povjerenje je jedan od bitnih uvjeta pregovaranja i državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika, koji je ponudio pregovore ili pristao na pregovore, ne smije bez razloga mijenjati svoj stav. Bezrazložno odustajanje od pregovaranja sigurno može utjecati na gubitak povjerenja od strane osumnjičenika/okrivljenika, a posebno njegovog branitelja, jer je upitno da li će taj branitelj i drugom slučaju htjeti pregovarati. Upravo iz navedenog razloga državni odvjetnik, a posebno zamjenik državnog odvjetnika ne treba odmah na početku pregovaranja iznijeti sve svoje uvjete, posebno ne ponuditi izricanje najniže sankcije, dakle one ispod koje državno odvjetništvo ne može ići. U odgovoru treba samo izvijestiti kako smo voljni progovarati i zavisno od daljnjih prijedloga osumnjičenika/okrivljenika očitovati se o tim prijedlozima i ako je to potrebno dogovoriti idući sastanak.

b) Prijedlog državnog odvjetnika za vođenje pregovora

U svakom pojedinom slučaju kada ocijeni da bi se priznavanjem krivnje i sporazumijevanjem o sankciji postupak mogao skratiti, a osobito u slučaju kada je osumnjičenik/okrivljenik dao izjavu kako se osjeća krivim po svim ili nekim točkama optužbe državni odvjetnik će, uvažavajući razloge navedene u članku 74. stavak 1. točka 1. do 6. Zakona o državnom odvjetništvu, obavijestiti osumnjičenika/okrivljenika i branitelja, ako ga ima, kako je spreman pregovarati o uvjetima pod kojima će osumnjičenik/okrivljenik priznati krivnju, odnosno sklopiti sporazum o vrsti i mjeri kaznenopravne sankcije .

Prije obavijesti osumnjičeniku/okrivljeniku i branitelju, ako ga ima, državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika je prema odredbi članka 74. stavak 2. Zakona o državnom odvjetništvu dužan sačiniti službenu bilješku u kojoj će pisano obrazložiti postojanje okolnosti iz članka 74. stavak 1. Zakona o državnom odvjetništvu koje mu omogućuju sporazumijevanje.

U složenim i teškim slučajevima zamjenik državnog odvjetnika će uvijek prije obavijesti osumnjičeniku/okrivljeniku i branitelju, ako ga ima, s prijedlogom osumnjičenika/okrivljenika i svojom odlukom upoznati državnog odvjetnika, a ako pregovara državni odvjetnik on će obavijestiti višeg državnog odvjetnika, tako će postupiti i u slučajevima ako u konkretnom slučaju sporazumijevanje nije uobičajeno, ili cijeni kako bi državni odvjetnik, odnosno viši državni odvjetnik mogao imati drugo mišljenje.

Službenu bilješku o postojanju uvjeta iz članka 74. Zakona o državnom odvjetništvu državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika unosi u spis i tek nakon toga daje odgovor okrivljeniku. Ako je obavijestio državnog odvjetnika ili višeg državnog odvjetnika, zamjenik državnog odvjetnika, odnosno državni odvjetnik će u bilješci to naznačiti.

Ukoliko državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika smatra kako nema uvjeta za sporazumijevanje, ili je nakon obavijesti, državnog odvjetnika, odnosno višeg državnog odvjetnika dobio naputak kako sporazumijevanje u konkretnom slučaju nije korisno, odnosno, kako nema mjesta sporazumijevanju, sačiniti će o tome kratku bilješku na popisu pismena i otpravaka s naznakom datuma kada je o tome izvijestio osumnjičenika/okrivljenika.

Tek nakon što je sačinio pisanu bilješku državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika će obavijestiti osumnjičenika/okrivljenika i branitelja, ako ga ima, o tome da je spreman pregovarati. Zavisno od slučaja državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika može ponuditi i početne uvjete za sklapanje sporazuma.

2. Obavješćivanje oštećenika i žrtve

Iako u Zakonu o kaznenom postupku i u Zakonu o državnom odvjetništvu nema o tome posebnih odredbi, u svim onim slučajevima u kojima državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika ocijeni kako bi sporazum za žrtvu ili oštećenika mogao biti neprihvatljiv i kako bi to moglo imati negativne posljedice u javnosti, o svojoj odluci će obavijestiti žrtvu, odnosno oštećenika. Na taj način treba uvijek postupiti ako je žrtva teško traumatizirana, odnosno u slučajevima u kojima je došlo do smrti neke osobe.

Ovo iz razloga što prema odredbama Zakona o kaznenom postupku žrtva i oštećenik imaju posebna prava. Prema članku 43. navedenog Zakona žrtva ima pravo na obavijest o njezinim pravima iz članka 44. stavak 1. i 2. Zakona o kaznenom postupku (prava koje ima žrtva koja je dijete ili maloljetnik), te o pravima žrtve kao oštećenika. Također u smislu članka 45. Zakona o kaznenom postupku žrtva kaznenog djela protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa ima posebna prava. Prema članku 47. Zakona o kaznenom postupku oštećenik ima prava navedena u točki 1. do 13. tog članka, pri čemu valja posebno upozoriti na točku 10. prema kojoj oštećenik ima pravo biti obaviješten o odbacivanju kaznene prijave ili odustajanju državnog odvjetnika od kaznenog progona.

Obavješćivanjem žrtve odnosno oštećenika mogu se izbjeći negativne reakcije, koje posljedično mogu štetiti državnom odvjetništvu u slučajevima u kojima žrtva odnosno oštećenik nije obaviještena i iz medija sazna o donošenju presude na osnovu sporazuma stranaka.

Obavješćivanje žrtve i oštećenika u ovakvim slučajevima je koristan test da bi se vidjele njihove reakcije, da bi se vidjelo koliko su žrtva odnosno oštećenik osjetljivi na ovakvo pregovaranje. Protivljenje žrtve ili oštećenika ne sprječava državnog odvjetnika ili zamjenika državnog odvjetnika u zaključivanju sporazuma ako on unatoč tome smatra kako su ispunjeni uvjeti iz članka 74. Zakona o državnom odvjetništvu. jer su često reakcije žrtve i oštećenika na bilo kakav sporazum s osumnjičenikom/okrivljenikom negativne, iako je sporazumijevanje u konkretnom slučaju korisno i ispunjeni su zakonski uvjeti

U svim onim drugim slučajevima u kojima oštećenik ima samo imovinskopravni zahtjev u kojima žrtva nije teško traumatizirana izvješćivanje nije potrebno.

3. Službena bilješka o postojanju uvjeta za početak pregovora i zapisnik o tijeku pregovora

Kao što je rečeno pod 1. prije početka pregovora, dakle, prije nego što smo dali pozitivan odgovor na prijedlog osumnjičenika/okrivljenika ili smo mi ponudili pregovore, prema odredbi članka 74. stavak 2. Zakona o državnom odvjetništvu o opravdanosti sporazumijevanja, treba sačiniti službenu bilješku u kojoj će se obrazložiti postojanje razloga za sklapanje sporazuma.

Tijekom cijelog postupka pregovaranja treba evidentirati svaki sastanak na kojem su se iznosili prijedlozi, ili prihvaćali prijedlozi druge strane. Potrebno je naznačiti osnovne točke prijedloga osumnjičenika/okrivljenika, a posebno što smo mi ponudili osumnjičeniku/okrivljeniku.

Državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika evidentira prijedloge u obliku službenih bilješki u kojima se navodi vrijeme sastanka i ono što je dogovoreno.

U osobito teškim i složenim slučajevima, ili slučajevima u kojima se unaprijed pregovara jer postoji interes za sporazumijevanjem radi suradnje okrivljenika u svezi otkrivanja kaznenih djela ili drugih počinitelja vodi se zapisnik u kojem se navodi tko je bio prisutan, unose se prijedlozi stranaka i njihovi odgovori te posebno ono što je dogovoreno.

Osumnjičenika/okrivljenika ili njihovog branitelja je dobro upoznati s vođenjem službenih bilješki ili zapisnika o tijeku pregovaranja, jer time se mogu unaprijed spriječiti krive interpretacije, te eventualno kasnije iskorištavanje tijeka pregovaranja ako ono nije bilo uspješno.

4. Osiguranje branitelja

Nakon prihvaćanja ponude za pregovaranje, odnosno nakon što je osumnjičenik/okrivljenik pozitivno odgovorio na ponudu državnog odvjetnika ili zamjenika državnog odvjetnika za početak pregovora državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika će najprije, ako to nije učinio ranije, utvrditi da li osumnjičenik/okrivljenik ima branitelja. Ukoliko osumnjičenik/okrivljenik nema branitelja uputit će ga se da uzme branitelja koji će sudjelovati u pregovorima.

Ako državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika utvrdi kako osumnjičenik/okrivljenik nema branitelja iz razloga što nema sredstava za plaćanje njegovih usluga, odnosno ako sam nije uzео branitelja a pregovaranje je u posebnom interesu postupka radi otkrivanja drugih kaznenih djela ili drugih počinitelja kaznenih djela, državni odvjetnik će predložiti predsjedniku nadležnog suda određivanje branitelja osumnjičeniku koji će zastupati njegove interese tijekom sporazumijevanja.

Državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika će otpočeti s pregovaranjem o pojedinim uglavcima sporazuma nakon što utvrdi da osumnjičenik/okrivljenik ima branitelja, odnosno da mu je postavljen branitelj.

5. Način vođenja pregovora i obavješćivanje o tijeku pregovara

Iako je zamjenik državnog odvjetnika dužan prema odredbi članka 82. stavak 3. Zakona o državnom odvjetništvu tek prije potpisivanja izjave za donošenje presude na temelju sporazuma stranaka izvijestiti državnog odvjetnika, ipak u posebno složenim i teškim slučajevima on treba obavijestiti državnog odvjetnika o namjeri za otpočinjanjem pregovora s okrivljenikom i o osnovama sporazuma koji želi postići. S obzirom da se prije sačinjavanja i potpisivanja izjave potpisuje sporazum, zamjenik državnog odvjetnika dužan je obavijestiti državnog odvjetnika o sadržaju sporazuma, jer je on osnov za potpisivanje izjave za donošenje presude na osnovu sporazuma stranaka.

Zakonom nije propisano na koji će način državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika pregovarati s osumnjičenikom/okrivljenikom. Pregovarati ne treba na ulici ili u sudskim hodnicima, treba osigurati dolazak okrivljenika i njegovog branitelja u prostorije državnog odvjetništva. Samo izuzetno kada to posebne okolnosti nalažu (istražni zatvor i slično) pregovarati se može izvan državnog odvjetništva.

O tijeku pregovora se uvijek sačinjava službena bilješka ili zapisnik (točka I. 3. ovog naputka).

U svakom trenutku vođenja pregovora u posebno složenim i teškim slučajevima državni odvjetnik treba obavijestiti višeg državnog odvjetnika, odnosno zamjenik državnog odvjetnika državnog odvjetnika o promjenama koje u bitnom mijenjaju početne osnove pregovaranja.

U svim onim slučajevima u kojima se kroz sporazumijevanje žele stvoriti uvjeti za otkrivanje drugih kaznenih djela odnosno drugih počinitelja kaznenih djela i zbog toga se s okrivljenikom sklapa sporazum prema kojem se državno odvjetništvo slaže s izricanjem sankcije u donjoj granici predviđene propisane za to kazneno djelo, posebno kad se radi o teškim kaznenim djelima kod kojih je razlika između očekivane sankcije u redovitom postupku i sankcije koja je predmet sporazuma posebno velika, državni odvjetnik će prije prihvaćanja sporazuma izvijestiti višeg državnog odvjetnika. Ako viši državni odvjetnik smatra da nema mjesta sporazumijevanju dati će naputak.

6. Postupak u slučaju prestanka pregovora

Ukoliko tijekom pregovaranja osumnjičenik/okrivljenik odustane od svojeg prijedloga za pregovaranje, odnosno ukoliko osumnjičenik/okrivljenik ne prihvaća uvjete koje nudi državni odvjetnik i dođe do prekida pregovora, državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika će o tome sačiniti službenu zabilješku u kojoj će navesti razlog zbog kojeg je došlo do prekida pregovora. U bilješki će navesti datum kada su pregovori završili.

II. PISANI OBLIK I SADRŽAJ SPORAZUMA I IZJAVE

Pisani obrazac sporazuma i obrazac izjave koja se potpisuje nakon postignutog sporazuma i dostavlja sudu sastavni je dio ovog Naputka (Obrasci 2. do 4. u prilogu).

Prije sklapanja i potpisivanja sporazuma, kao što je to rečeno, zamjenik državnog odvjetnika obavijest će o uvjetima postignutog sporazuma državnog odvjetnika, a u posebno značajnim slučajevima državni odvjetnik će obavijestiti višeg državnog odvjetnika, jer nakon potpisanog sporazuma, osim ako za to postoje posebno opravdani razlozi, državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika ne smiju odustajati od dogovorenog.

Činjenični opis i zakonski naziv kaznenog djela u izjavi mora biti jednak činjeničnom, zakonskom i pravnom opisu u optužnici.

Kad god je to moguće, pisani sporazum treba sačiniti nakon što je izrađena optužnica, kako ne bi bilo bitnih razlika u činjeničnom opisu djela koje je predmet sporazuma u optužnici i u pisanom sporazumu. Naime, sporazum uvijek sadrži opis kaznenog djela koje je predmet optužbe, odnosno koje se optužbom misli staviti na teret okrivljeniku i ne može biti u razlike činjeničnom opisu u sporazumu i u izjavi, osim ako osumnjičenik/okrivljenik s time složi.

U onim slučajevima u kojima državni odvjetnik nudi sporazumijevanje okrivljeniku odmah na početku prethodnog postupka, pa i prije davanja obrane, opis kaznenog djela u sporazumu treba obuhvaćati moguće modalitete kaznenog djela (na primjer osnovni oblik i kvalificirani oblik kaznena djela), a pojedinim uglavcima u sporazumu to se može i pojasniti kako ne bi bilo nikakvih dvojbi.

U pisanom sporazumu mogu biti pojedini uglavci koji se ne unose u izjavu, a kojima se reguliraju međusobne obveze između državnog odvjetništva i okrivljenika.

Izjava se mora temeljiti na sporazumu i pojedini uglavci u izjavi ne mogu biti različiti od sporazuma osim ako se osumnjičenik/okrivljenik s time složi.

III. NAČIN IZRAČUNAVANJA UMANJENE SANKCIJE KOJA BI SE TREBALA PRIMIJENITI U SLUČAJU POSTIZANJA SPORAZUMA

Kao što je to već istaknuto, osnovna svrha sporazumijevanja je skraćivanje postupka ili postizanje bolje učinkovitosti u predmetu u kojem se sklapa sporazum ili u drugom predmetu.

U onim slučajevima u kojima se kroz sporazumijevanje želi skratiti trajanje postupka, odnosno poštediti žrtve i druge osjetljive svjedoke od negativnih učinaka javnog iznošenja iskaza na raspravi državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika je odgovoran za politiku kažnjavanja i dužan je voditi računa o tome.

Nasuprot tome u onim slučajevima u kojima se sklapanjem sporazuma omogućava otkrivanje drugih kaznenih djela ili drugih počinitelja kaznenih djela državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika ima interes sklopiti sporazum i pod uvjetom dogovaranja sankcije na donjoj granici sankcije, koja se, uz ublažavanje za to djelo, može izreći.

Stoga izračun sankcije koja je za državno odvjetništvo prihvatljiva u pojedinom slučaju zavisi, pored ostalog od toga koji zakonski razlozi za sklapanje sporazuma postoje u konkretnom slučaju.

1. Moguće umanjene sankcije za koju državni odvjetnik smatra da je primjerena u slučajevima navedenim u članku 74. stavak 1. točka 1. do 5. Zakona o državnom odvjetništvu

Umanjena sankcija treba biti u razmjeru s politikom kažnjavanja za određeno kazneno djelo, te sa svim subjektivnim i objektivnim elementima pojedinog kaznenog djela.

Umanjena sankcija ne bi trebala biti manja od dvije trećine očekivane sankcije odnosno kazne za koju državni odvjetnik smatra da bi ju mogao ostvariti u redovitom ili skraćenom postupku.

Izuzetno u slučajevima u kojima je dokazivanje posebno složeno bilo zbog velikog broja osumnjičenika/okrivljenika ili teškoća u pribavljanju dokaza (potreba za međunarodnom pravnom

pomoći i slično) umanjena sankcija ne bi trebala biti manja od jedne polovine očekivane sankcije, odnosno kazne za koju državni odvjetnik smatra da bi je mogao ostvariti u redovitom ili skraćenom postupku.

U procjenjivanju koja je to očekivana i realna sankcija koja se može ostvariti u redovnom kaznenom postupku treba poći od uobičajenih sankcija koje se izriču za pojedino kazno djelo na području tog državnog odvjetništva, ali i sankcija koje se najčešće izriču za to djelo u Republici Hrvatskoj, pri čemu treba posebno cijeniti osobu samog osumnjičenika/okrivljenika, kao i sve olakotne i otegotne okolnosti koje postoje u konkretnom slučaju.

Dakle, određujući vrstu i mjeru kazne za koju cijeni da je primjerena državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika će uzeti u obzir sve okolnosti koje utječu da kazna po vrsti i mjeri bude lakša ili teža za počinitelja kaznenog djela (članak 56. Kaznenog zakona).

Prema izvješćima državnih odvjetništava najčešće olakotne okolnosti koje u značajnoj mjeru utječu na izricanje vrste i mjere sankcije su; priznanje, neosuđivanost, loše imovno stanje počinitelja u slučaju izvršenja pojedinih kaznenih djela, mala imovinska korist ostvarena izvršenjem djela, odnosno mala šteta koja je počinjena, smanjena ubrojivost, doprinos oštećenika, mladost, a po nekada i poodmakla životna dob, te njegovo ponašanje nakon počinjenog kaznenog djela (kajanje i slično).

S druge strane prema izvješćima državnih odvjetništava najčešće otegotne okolnosti koje u značajnoj mjeru utječu na izricanje vrste i mjere sankcije su; višestruka osuđivanost, alkoholiziranost kod počinjenja kaznenih djela iz članka 272. Kaznenog zakona, značajno pogoršanje zdravlja oštećenika, zlostavljanje oštećenika, osobita upornost i bezobzirnost u počinjenju djela, stjecanje veće koristi počinjenjem djela i slično.

Kao prilog ovog Naputka dan je sažetak istraživanja koje je provedeno na uzorku od 6.500 pravomoćnih presuda (prilog broj O-2/09-1). Iz istraživanja nedvojbeno proizlazi velika razlika u sankcijama koje se izriču na područjima pojedinih državnih odvjetništava. Iako velike razlike u izrečenim sankcijama između pojedinih područja onemogućavaju davanje konkretnih naputaka o vrsti sankcije za pojedino kazno djelo i o njezinoj visini, one za pojedina djela daju odgovor koje se sankcije najčešće izriču i njihovu visinu. Sažetak daje korisne obavijesti o prosjecima sankcija i njezinim visinama za pojedino kazno djelo na području Republike Hrvatske i samim time može pomoći prilikom određivanja koja bi to vrsta i mjera sankcije bila primjerena u pojedinom slučaju.

Ukoliko je politika kažnjavanja za određeno kazno djelo na području državnog odvjetništva viša od prosjeka ili se izriče teža sankcija ili kazna državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika ima veće mogućnosti u pregovaranju o visini sankcije i obrnuto.

2. Moguće umanjene sankcije za koju državni odvjetnik smatra da je primjerena u slučajevima suradnje okrivljenika s državnim odvjetnikom članak 74. stavak 1. točka 6. Zakona

Za razliku od izračuna umanjene sankcije pod točkom 1. u kojem slučaju se sankcija može umanjiti do jedne trećine ili eventualno do jedne polovine očekivane sankcije, u ovom slučaju umanjene može biti u granicama dopuštenim zakonom, ali ipak kod toga treba voditi računa o svrsi kažnjavanja, politici kažnjavanja na određenom području, kao i koristi koju državno odvjetništvo ima na temelju danog priznanja u otkrivanju drugih kaznenih djela i drugih počinitelja, odnosno dokazivanju krivnje drugim počiniteljima.

Između umanjena sankcije na koju državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika pristaje i tih drugih kaznenih djela mora postojati razmjernost. Tako na primjer ne može se sporazumjeti o umanjenoj kazni od pet godina zatvora na zakonski minimum kazne koja se može izreći za to kazno djelo radi dokazivanja drugih kaznenih djela za koja je predviđena najveća mjera kazne do pet godina i za koja se u pravilu izriče uvjetna osuda. Nasuprot tome, ako je za određeno kazno djelo očekivana kazna jedna godina zatvora, a u slučaju postizanja sporazuma s osumnjičnikom/okrivljenikom moći će se dokazati počinjenje kaznenih djela za koja je predviđena visoka kazna zatvora, granica do koje državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika može ići je najmanja kaznenopravna sankcija koja se može izreći ili primijeniti u skladu s zakonom.

Dakle, u slučaju sporazumijevanja s osumnjičnikom/okrivljenikom koji surađuje državni odvjetnik cijeni sve okolnosti kaznenog djela koje je počinjeno, subjektivne okolnosti na strani okrivljenika, a posebno koja kaznena djela i kojim osobama će se njegovim iskazom moći dokazati.

3. Korisne napomene

a) U svakom slučaju dogovorena sankcija ne može biti ispod donje granice kazne koja se za to kazneno djelom može izreći uz primjenu odredbi o ublažavanju.

b) Člankom 363. stavak 3. Zakona o kaznenom postupku određeno je kako se presudom na temelju sporazuma stranaka uz kaznu zatvora i mjeru upozorenja, može primijeniti i sigurnosna mjera iz članka 75., 76., 77., 79. i 80. Kaznenog zakona, te sigurnosne mjere iz Zakona o kaznenoj odgovornosti pravnih osoba i mjeru oduzimanja imovinske koristi.

U skladu s ovom odredbom:

- uvijek kada postoje uvjeti za izricanje sigurnosne mjere o tome treba pregovarati i unijeti u sporazum i odredbu izricanju sigurnosne mjere;

- ako je postavljen imovinskopravni zahtjev treba okrivljenika pitati da se o njemu određeno očituje,

- kada se pregovara o priznanju krivnje i o sankciji za kaznena djela kojima je osumnjičenik/okrivljenik stekao imovinsku korist ona mora biti oduzeta. U protivnom nema sporazumijevanja, jer je člankom 74. stavak 4. Zakona o državnom odvjetništvu određeno kako se sporazumom ne mogu mijenjati učinci zakonskih odredbi o oduzimanju imovinske koristi stečene kaznenim djelom.

c) U sporazumu treba uvijek navesti koja je to sankcija za koju državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika smatra da bi bila primjerena u slučaju vođenja postupka. To je potrebno učiniti kako radi upoznavanja osumnjičenika/okrivljenika koju sankciju bi državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika smatrao primjerenom da nema sporazuma, ali i radi nadzora rada državnog odvjetnika, odnosno zamjenika državnog odvjetnika u svezi predlaganja kaznenih sankcija.

IV. SLUČAJEVI U KOJIMA SE NE TREBA SPORAZUMIJEVATI

1. Slučajevi u kojima će državni odvjetnik odbiti sporazumijevanje:

a) To su slučajevi osobito teških zločina, posebno oni u kojima su žrtve teško traumatizirane ili su izgubile život, ili se radi o djeci i maloljetnicima u kojim slučajevima se unaprijed može zaključiti kako bilo koja sankcija o kojoj bi bio postignut sporazum neće biti prihvaćena kako od oštećenika, odnosno rodbine samih žrtava, tako i od javnosti.

b) Predmeti u kojima postoji poseban interes javnosti i u kojima javnost očekuje donošenje sudske odluke o krivnji te osobe i u kojima bi sporazum mogao biti protumačen kao pogodovanje okrivljenika. To su na primjer slučajevi velikih zlouporaba, korupcije na najvišoj razini u kojima treba sudom na javnoj raspravi izvesti dokaze kako bi se javnost uvjerila o krivnji i u kojima javnost očekuje upravo sudsku presudu.

c) Slučajevi kaznenih djela u kojima državni odvjetnik raspolaže sa svim dokazima, njihovo dokazivanje je krajnje jednostavno, a osumnjičenik/okrivljenik traži značajno umanjivanje predviđene sankcije.

2. Slučajevi u kojima je sporazumijevanje upitno.

To su prvenstveno slučajevi u kojima se okrivljeniku koji želi sporazumijevanje stavljaju na teret lakša kaznena djela za koja se izriču sankcije na donjoj granici, a on u svojoj obrani značajno tereti druge okrivljenike. Ako sklopimo sporazum gubimo njegov iskaz (obranu) na samoj raspravi i daleko je bolje dogovoriti kako ćemo ako ostane kod te obrane predložiti izricanje najniže sankcije koja se uz ublažavanje može izreći.

Nadalje to je velika većina kaznih djela iz općinske nadležnosti. Na osnovu izvršene analize politike kažnjavanja za kaznena djela u općinskoj nadležnosti, posebno za kaznena djela za koja je predviđena kazna zatvora do pet godina, sporazumijevanje je upitno jer se i sada izriču kazne na donjoj granici mogućeg. U takvim slučajevima daleko je bolje koristiti kazneni nalog i na taj način utjecati na politiku kažnjavanja s jedne strane, a s druge strane osigurati brzi dovršetak postupka. Ukoliko ipak kasnije tijekom rasprave okrivljenik koji je podnio prigovor prihvatiti predloženu sankciju u optužnici (dakle ne sankciju iz kaznenog naloga) može se sklopiti sporazum.

V. ODUSTANAK OD SPORAZUMA

U slučaju odustanka okrivljenika od sporazuma, to što je okrivljenik pregovarao o mogućem priznanju krivnje i o sankciji, pa čak i potpisao sporazum, državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika ne smije koristiti u postupku, jer se u skladu s člankom 362. stavak 2. Zakona o kaznenom postupku izjava i svi ostali podaci koji se odnose na njega izdvajaju rješenjem iz spisa i predaju tajniku suda i ne mogu se razgledati ni upotrijebiti kao dokaz u kaznenom postupku.

Državnom odvjetniku je u interesu da se kroz sporazumijevanje rješava dio predmeta i stoga njegovo postupanje mora biti takovo da druga strana zna kako će se on držati dogovorenog.

Povjerenje je u ovakvim slučajevima najvažnije. Državni odvjetnik ne smije zlouporabiti to povjerenje, njegovo postupanje i odluke u svakom od pojedinih predmeta moraju biti takove da ne dovode u sumnju jedanput postignuti sporazum pod uvjetom da se druga strana pridržava svega dogovorenog. Sukladno tome državni odvjetnik može odustati od prijedloga sporazuma do donošenja presude samo u slučaju ukoliko okrivljenik ne ispuni neke od uglavaka sporazuma koji su bitni i koji su bili odlučujući za prihvaćanje sporazuma, odnosno ukoliko se kasnije ustanovi kako sporazum nije zakonit ili dogovorena kaznenopravna sankcija nije u skladu s odmjerenjem kazne propisanim zakonom.

U svakom drugom slučaju za to moraju postojati posebni razlozi i državni odvjetnik prije odustanka od sporazuma treba izvijestiti višeg državnog odvjetnika.

U svim drugim slučajevima, bez obzira na moguću kasniju ocjenu kako sporazum nije povoljan za državno odvjetništvo, državni odvjetnik neće odustajati od sporazuma.

VI. DRUGI NAČINI SKRAĆIVANJA POSTUPKA

Iako alternativni načini rješavanja kaznenih prijava, odnosno drugi načini skraćivanja postupka navedeni u članku 75. Zakona o državnom odvjetništvu nisu predmet ovog obveznog naputka potrebno je upozoriti na njih. Kako je to gore navedeno provedeno istraživanje pokazalo je da se u općinskoj nadležnosti, osobito za kaznena djela za koja je propisana gornja granica kazne do pet godina, kaznenopravne sankcije izriču na donjoj granici, tako da je daljnje ublažavanje sankcije kroz sporazumijevanje praktično onemogućeno.

1. Primjena načela oportuniteta

Načelo oportuniteta iz članka 522. Zakona o kaznenom postupku se nedovoljno koristi u odnosu na odrasle osobe iako njegovom primjenom državni odvjetnik na određeni način preuzima ulogu suca i može bez suda dovršiti postupak.

Uz članak 522. Zakona o kaznenom postupku koji je u pogledu obveza sličan članku 175. Zakona o kaznenom postupku iz 1997. godine, potrebno je upozoriti na odredbu članka 521. Zakona o kaznenom postupku kojom je primjena oportuniteta značajno proširena. U slučaju primjene članka 521. Zakona o kaznenom postupku državnom odvjetniku nije potrebna suglasnost žrtve li oštećenika, odnosno privola osumnjičenika.

2. Prijedlog za izricanje vrste i mjere kaznenopravne sankcije

Državni odvjetnik može na pripremnom ročištu kada izlaže optužnicu predložiti vrstu i mjeru kaznenopravne sankcije (članak 375. stavak 2. ZKP), također optužnica u skraćenom postupku sadrži vrstu i mjeru kaznenopravne sankcije čije se izricanje traži (članak 524. stavak 2. ZKP). Svrha ovih odredbi je na određeni način potaknuti okrivljenika, koji zna koju sankciju traži državni odvjetnik, na priznanje u kojem slučaju se postupak značajno skraćuje.

Stoga, državni odvjetnik treba, uvažavajući opću svrhu propisivanja, izricanja ili primjene kaznenopravnih sankcija cijeniti sve okolnosti i predlagati kako vrstu tako i mjeru kaznenopravne sankcije za koju smatra da je primjerena i u odnosu na koju ne namjerava ako je sud i izrekne podnositi žalbu.

3. Zahtjev za izdavanje kaznenog naloga

Člankom 540. stavkom 1. Zakona o kaznenom postupku određeno je da za kaznena djela za koja je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina, a za koja nije nadležno vijeće, te za koja je saznao na temelju vjerodostojnog sadržaja kaznene prijave, državni odvjetnik može u optužnici zatražiti izdavanje kaznenog naloga u kojem će okrivljeniku izreći određenu kaznu ili mjeru bez provođenja rasprave.

Stavkom 2. ovog članka značajno je proširena mogućnost izbora vrste i mjere kaznenopravnih sankcija koje se mogu izreći, posebno uvjetne osude.

Član 540. Zakona o kaznenom postupku:

(1) Za kaznena djela za koja je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina, a za koja nije nadležno vijeće, te za koja je saznao na temelju vjerodostojnog sadržaja kaznene prijave, može državni odvjetnik u optužnici zatražiti da sud izda kazneni nalog u kojem će okrivljeniku izreći određenu kaznu ili mjeru bez provođenja rasprave.

(2) Državni odvjetnik može zatražiti izricanje jedne ili više od sljedećih kazni ili mjera:

1) novčanu kaznu u visini od deset do sto prosječnih dnevnih prihoda u Republici Hrvatskoj odnosno trideset do sto dnevnih iznosa u Republici Hrvatskoj,

2) uvjetne osude s izricanjem kazne zatvora do jedne godine ili novčane kazne, ili sudske opomene,

3) oduzimanja imovinske koristi pribavljene kaznenim djelom i objavljivanja presude s kaznenim nalogom u sredstvima javnog priopćavanja,

4) zabrane upravljanja motornim vozilom do dvije godine, odnosno oduzimanja predmeta.

(3) Pod uvjetima iz stavka 1. i 2. ovog članka, pravnoj osobi se mogu u kaznenom nalogu izreći sljedeće sankcije:

1) novčana kazna do 2.000.000,00 kuna,

2) uvjetna osuda s novčanom kaznom,

3) oduzimanje imovinske koristi pribavljene kaznenim djelom i objavljivanje presude s kaznenim nalogom u sredstvima javnog priopćavanja.

(4) Ako je oštećenik postavio imovinskopravni zahtjev, državni odvjetnik predložit će da sud odluči o tom zahtjevu. Ako sud ne dosudi imovinskopravni zahtjev, izreći će oduzimanje imovinske koristi pribavljene kaznenim djelom.

Odlaganje krivičnog gonjenja

Po Zakonu o kaznenom postupku, u predmetima kaznenih djela za koja se kazneni postupak pokreće po službenoj dužnosti državni odvjetnik ima ovlast i dužnost, između ostalog, odlučivanja o odbacivanju kaznene prijave, odgodi i odustajanju od kaznenog progona.³⁵

Državni odvjetnik može, nakon prethodno pribavljene suglasnosti žrtve ili oštećenika, rješenjem uvjetno odgoditi ili odustati od kaznenog progona, iako postoji osnovana sumnja da je počinjeno kazneno djelo za koje se progoni po službenoj dužnosti i za koje je predviđena novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina ako osumnjičenik odnosno okrivljenik preuzme obvezu:

1) izvršenja kakve činidbe u svrhu popravljivanja ili naknade štete prouzročene kaznenim djelom,

2) uplate određene svote u korist javne ustanove, u humanitarne ili karitativne svrhe,

3) isplate dospjelog zakonskog uzdržavanja i urednog plaćanja dospjelih obveza,

4) obavljanja rada za opće dobro na slobodi,

5) podvrgavanja liječenju ili odvikavanju od droge ili drugih ovisnosti sukladno posebnim propisima,

6) podvrgavanja psihosocijalnoj terapiji radi otklanjanja nasilničkog ponašanja bez napuštanja obiteljske zajednice ili uz pristanak osumnjičenika na napuštanje obiteljske zajednice za vrijeme trajanja terapije.

(2) Državni odvjetnik će u rješenju odrediti rok u kojem osumnjičenik odnosno okrivljenik mora ispuniti preuzete obveze prema stavku 1. ovog članka, koji ne smije prelaziti godinu dana.

(3) Rješenje iz stavka 1. ovog članka državni odvjetnik će dostaviti osumnjičeniku odnosno okrivljeniku, žrtvi i podnositelju kaznene prijave, uz pouku žrtvi da svoj imovinskopravni zahtjev može ostvarivati u parnici. Protiv rješenja državnog odvjetnika žalba nije dopuštena.

³⁵ Član 38. stav 2 tačka 3. Zakona o kaznenom postupku Hrvatske

(4) Ako osumnjičenik odnosno okrivljenik ispuni obvezu u roku iz stavka 2. ovoga članka, državni odvjetnik će rješenjem odbaciti kaznenu prijavu ili odustati od optužbe i o tome obavijestiti sud.

(5) Sudac pojedinac će rješenjem prekinuti kazneni postupak ako državni odvjetnik izjavi da uvjetno odustaje od optužbe.³⁶

Makedonija

U Makedoniji su odredbe o sporazumu o priznanju krivice, uslovnom odlaganju krivičnog gonjenja i izricanju alternativnih mjera propisane Zakonom o krivičnom postupku.³⁷

Sporazum o priznanju krivice

Podnošenje prijedloga sporazuma o priznanju krivice

Prije podizanja optužnice javni tužilac i osumnjičeni mogu podnijeti prijedlog sporazuma o priznanju krivice kojim traže od sudije za prethodni postupak da primijeni kaznenu sankciju određenu prema vrsti i visini u okviru zakonom utvrđenih ograničenja za određeno krivično djelo, ali ne ispod granice za ublažavanje kazne utvrđene Krivičnim zakonom. Javni tužilac je dužan uz prijedlog sporazuma zajedno sa svim dokazima priložiti i pismenu izjavu, potpisanu od strane oštećenog, o vrsti i iznosu imovinskopravnog zahtjeva. Sporazum o priznanju krivice zaključuje se između nadležnog javnog tužioca i osumnjičenog, uz prisustvo njegovog branioca.³⁸

Predmet sporazuma o priznanju krivice

Predmet sporazuma o priznanju krivice je vrsta i visina krivične sankcije koja će se predložiti u prijedlogu sporazuma o priznanju krivice, a ako postoji saglasnost osumnjičenog, predmet sporazuma može biti i imovinskopravni zahtjev oštećenog.³⁹

Elementi prijedloga sporazuma o priznanju krivice

Podneseni prijedlog sporazuma o priznanju krivice mora da sadrži:

- podatke o javnom tužiocu, osumnjičenom i njegovom braniocu;
- opis i pravnu kvalifikaciju krivičnih djela obuhvaćenih prijedlogom sporazuma o priznanju krivice;
- predloženu krivičnu sankciju prema vrsti i visini;
- vrstu i iznos imovinskopravnog zahtjeva i način njegovog izvršenja, ako je osumnjičeni dao saglasnost da i imovinskopravni zahtjev bude predmet sporazuma;
- izjavu osumnjičenog da svjesno i dobrovoljno prihvata prijedlog sporazuma i posljedice koje proizlaze iz sporazuma;
- izjavu javnog tužioca i osumnjičenog da se odriču prava na žalbu ukoliko se donese presuda kojom se prijedlog sporazuma prihvata;
- troškove postupka;
- potpise javnog tužioca, osumnjičenog i njegovog branioca i
- datum i mjesto zaključivanja prijedloga sporazuma.⁴⁰

³⁶ Član 206.d Zakona o kaznenom postupku Hrvatske

³⁷ Članovi 483.-490, 43. i 506. Zakona o krivičnom postupku Republike Makedonije, Službeni list Republike Makedonije br. 150/2010, 100/2012, internet stranica <http://www.slvesnik.com.mk/Issues/BDBF29F810D5E9468FC65FA542B857B3.pdf> (datum pristupa 12.02.2018.), Izmjene i dopune Zakona o krivičnom postupku Republike Makedonije, Službeni list Republike Makedonije, internet stranica <http://www.slvesnik.com.mk/Issues/50764A0B577A854090D9A0F149266F81.pdf> (datum pristupa 12.02.2018.) i Zakon o krivičnom postupku Republike Makedonije na engleskom jeziku https://www.unodc.org/res/cld/document/mkd/1996/criminal-procedure-code-of-the-republic-of-macedonia-as-of-2010.html/FYROM_Criminal_procedure_code_as_of_2010_English.pdf (datum pristupa 12.02.2018.)

³⁸ Član 483. Zakona o krivičnom postupku Republike Makedonije

³⁹ Član 484. Zakona o krivičnom postupku Republike Makedonije

⁴⁰ Član 485. Zakona o krivičnom postupku Republike Makedonije

Učešće branioca osumnjičenog u postupku sporazuma o priznanju krivice

Osumnjičeni mora imati prisutnog branioca od momenta početka postupka sporazuma o priznanju krivice. Osumnjičeni angažuje branioca po sopstvenom izboru. Ako sam ne izabere branioca, predsjednik nadležnog suda mu postavlja branioca po službenoj dužnosti.⁴¹

Neučesće suda u sporazumu o priznanju krivice

Sudija za prethodni postupak ne smije učestvovati u postupku zaključivanja sporazuma između javnog tužioca i osumnjičenog i njegovog branioca.⁴²

Postupanje po prijedlogu sporazuma o priznanju krivice

U roku od tri dana od prijema prijedloga sporazuma sudija za prethodni postupak zakazuje ročište za ocjenu prijedloga sporazuma. Sudija na ročište poziva podnosiocce prijedloga sporazuma i dužan je da ispita da li je prijedlog sporazuma dobrovoljno podnijet, da li je osumnjičeni svjestan pravnih posljedica prihvatanja sporazuma, posljedica u vezi s imovinskopравnim zahtjevom i troškovima krivičnog postupka. Tokom ročišta, javni tužilac, osumnjičeni i njegov branilac ne smiju da podnesu zahtjev za utvrđivanje krivične sankcije koja je drugačija od krivične sankcije sadržane u prijedlogu sporazuma o priznanju krivice. Ako javni tužilac ili osumnjičeni i njegov branilac podnesu takav zahtjev, smatra se da su odustali od prijedloga sporazuma, a sudija za prethodni postupak donosi rješenje kojim odbija prijedlog sporazuma o priznanju krivice. Sudija za prethodni postupak poučiče javnog tužioca, osumnjičenog i njegovog branioca da imaju pravo da odustanu od prijedloga sporazuma o priznanju krivice do donošenja odluke. Takođe, isti sudija će ih poučiti da se prihvatanje prijedloga sporazuma smatra odricanjem prava na žalbu na presudu donijetu na osnovu sporazuma o priznanju krivice.⁴³

Odbijanje prijedloga sporazuma o priznanju krivice

Ako sudija za prethodni postupak utvrdi da pribavljeni dokazi u vezi sa činjenicama važnim za izbor i određivanje krivične sankcije ne opravdavaju izricanje predložene krivične sankcije, odnosno da su javni tužilac, osumnjičeni i njegov branilac tokom ročišta podnijeli zahtjev za utvrđivanje krivične sankcije koja je drugačija od krivične sankcije sadržane u prijedlogu sporazuma o priznanju krivice, on donosi rješenje kojim odbija prijedlog sporazuma i spise dostavlja javnom tužiocu. Protiv takvog rješenja žalba nije dozvoljena. U slučaju donošenja rješenja o odbijanju prijedloga sporazuma, zapisnik sa održanog ročišta i prijedlog sporazuma ne mogu se koristiti u daljem toku postupka⁴⁴ niti mogu biti osnova za presudu.⁴⁵

Presuda na osnovu prijedloga sporazuma o priznanju krivice

Ako sudija za prethodni postupak prihvati prijedlog sporazuma, izriče presudu u kojoj ne smije izreći krivičnu sankciju drugačiju od krivične sankcije sadržane u prijedlogu sporazuma. U presudi u kojoj se okrivljeni oglašava krivim sudija izriče:

- za koje djelo se oglašava krivim, uz naznačenje činjenica i okolnosti koje čine obilježja krivičnog djela, kao i onih od kojih zavisi primjena određene odredbe Krivičnog zakona;
- zakonski naziv krivičnog djela i koje odredbe zakona su primijenjene;
- na kakvu se kaznu osuđuje okrivljeni ili se po odredbama Krivičnog zakona oslobađa od kazne;
- odluku o alternativnoj mjeri;

⁴¹ Član 486. Zakona o krivičnom postupku Republike Makedonije

⁴² Član 487. Zakona o krivičnom postupku Republike Makedonije

⁴³ Član 488. Zakona o krivičnom postupku Republike Makedonije

⁴⁴ Član 489. Zakona o krivičnom postupku Republike Makedonije

⁴⁵ Članovi 12. stav (2) i 336. stav (4) Zakona o krivičnom postupku Republike Makedonije

- odluku o mjerama bezbjednosti, o oduzimanju imovine i imovinske koristi i oduzimanju stvari;
- odluku o uračunavanju vremena provedenog u pritvoru ili već izdržane kazne i
- odluku o troškovima krivičnog postupka, odluku o imovinskopravnom zahtjevu, kao i odluku o objavljivanju pravosnažne presude u medijima.

Presuda se objavljuje odmah. Izrađuje se u pisanom obliku u roku od tri dana od objave. Dostavlja se javnom tužiocu, osumnjičenom i njegovom braniocu bez odlaganja. Primjerak presude se dostavlja i oštećenom bez odlaganja. Ako oštećeni nije zadovoljan odlukom o vrsti i iznosu dosuđenog imovinskopavnog zahtjeva, svoje pravo može ostvariti u parničnom postupku.⁴⁶

Uslovno odlaganje krivičnog gonjenja

Javni tužilac, uz saglasnost oštećenog, može rješenjem da odloži krivično gonjenje za krivično djelo za koje je propisana kazna zatvora do tri godine, ako je osumnjičeni spreman da postupa u skladu s uputstvima javnog tužioca i ispunji određene obaveze kojima se smanjuju ili uklanjaju štetne posljedice krivičnog djela, se okončava uznemiravanje koje je rezultat krivičnog djela, odnosno kojima se utiče s ciljem reintegracije osumnjičenog. Te obaveze mogu biti:

- 1) otklanjanje ili naknada pričinjene štete;
- 2) vraćanje otuđenih stvari;
- 3) novčana uplata u budžet Republike Makedonije ili na račun institucije koja vrši javna ovlaštenja ili u humanitarne svrhe;
- 4) ispunjenje obaveza izdržavanja;
- 5) podvrgavanje odvikavanju od zavisnosti;
- 6) podvrgavanje psihosocijalnom tretmanu radi otklanjanja uzroka nasilničkog ponašanja;
- 7) zabrana posjete ili kontaktiranja sa žrtvama krivičnog djela, kao i trećim licima određenim od strane javnog tužioca na period ne duži od šest mjeseci;
- 8) društveno koristan rad u trajanju od četrdeset od sto i dvadeset sati ili
- 9) ispunjenje uslova, utvrđenih Krivičnim zakonom, za oslobađanje zbog nadoknade štete.

Ako osumnjičeni u roku od šest mjeseci ispunji obavezu ili se pridržava zabrane po navedenim tačkama 1, 2, 3, 4, 7, 8 i 9, javni tužilac donosi rješenje kojim se ne pokreće krivično gonjenje protiv osumnjičenog. U vezi s obavezama iz tačaka 5 i 6 trajanje uslovnog odlaganja javni tužilac određuje u konsultaciji sa specijalizovanom ustanovom za liječenje zavisnosti, odnosno sa nadležnim centrom za socijalni rad. Trajanje uslovnog odlaganja ne može biti duže od jedne godine. Ako je okrivljeni započeo, a nije izvršio izrečene obaveze u propisanom roku, javni tužilac podnosi prijedlog za pokretanje skraćenog postupka, uzimajući u obzir dio obaveza koje su izvršene.⁴⁷

Alternativne mjere

Pojam

Alternativne mjere *društveno koristan rad, uslovno prekidanje krivičnog postupka i kućni pritvor* su mjere koje, na prijedlog javnog tužioca, sud može izreći bez održavanja glavne rasprave, uz saglasnost okrivljenog i njegovog branioca.

Izricanje alternativnih mjera

Za krivična djela za koja se mogu izreći alternativne mjere *društveno koristan rad, uslovno prekidanje krivičnog postupka i kućni pritvor*, na prijedlog javnog tužioca, ako su ispunjeni uslovi iz Krivičnog zakona za primjenu pomenutih sankcija, sud ih može izreći bez održavanja glavne rasprave. Pored javnog, i privatni tužilac može predložiti izricanje alternativnih mjera. Prije izricanja presude, sudija poziva stranke u sporu. Ako se okrivljeni pred sudom protivi

⁴⁶ Član 490. Zakona o krivičnom postupku Republike Makedonije

⁴⁷ Član 43. Zakona o krivičnom postupku Republike Makedonije

donošenju presude o izricanju alternativnih mjera, sud će otvoriti glavnu raspravu i postupak se nastavlja prema odredbama o glavnoj raspravi. Kada se okrivljeni slaže sa prijedlogom, sud će donijeti presudu kojom izriče predloženu alternativnu mjeru. Pored izrečene alternativne mjere, u presudi sud može odrediti mjeru oduzimanja imovine i imovinske koristi i oduzimanja predmeta, kada su ispunjeni zakonski uslovi za izricanje takvih mjera. Takođe, sud može odlučiti o imovinskopravnom zahtjevu oštećenog. Ako je donijeta pomenuta presuda, sa kojom se okrivljeni složio, smatra se da su strane odustale od prava na žalbu.

U presudi kojom se izriče mjera društveno korisnog rada kao primarna krivična sankcija sud određuje:

- za koje se djelo okrivljeni oglašava krivim, uz naznačenje činjenica i okolnosti koje čine obilježja krivičnog djela, kao i onih od kojih zavisi primjena određene odredbe Krivičnog zakona;
- zakonski naziv krivičnog djela i koje su odredbe zakona primijenjene;
- ukupan broj sati društveno korisnog rada;
- ukupan broj sati koji moraju biti izvršeni tokom jedne sedmice;
- mjesto obavljanja društveno korisnog rada i
- posljedice u slučaju nepoštovanja alternativne mjere i način zamjene društveno korisnog rada kaznom zatvora.

Ako je sud presudom izrekao novčanu kaznu do devedeset dnevnih novčanih iznosa ili kaznu zatvora u trajanju do tri mjeseca, a okrivljeni podnio zahtjev za zamjenu kazne alternativnom mjerom društveno koristan rad, sud donosi rješenje o načinu zamjene novčane kazne, odnosno kazne zatvora alternativnom mjerom društveno koristan rad.⁴⁸

Moldavija

Zakon o krivičnom postupku Moldavije sadrži poglavlja o postupku za sporazum o priznanju krivice i postupku za odlaganje krivičnog gonjenja.⁴⁹

Postupak za sporazum o priznanju krivice

Sporazum o priznanju krivice je sporazum između tužioca i optuženog koji pristane da prizna krivicu u zamjenu za blažu kaznu. Ovaj sporazum je u pisanom obliku, uz obavezno učešće branioca optuženog. Sud ne može učestvovati u postizanju ovog sporazuma. Sud ima obavezu da utvrdi da li je ovaj sporazum potpisan u skladu sa zakonom, dobrovoljno, uz učešće branioca optuženog i da li ima dovoljno dokaza koji potvrđuju optužbu. Zavisno od navedenog sud može prihvatiti ili odbaciti ovaj sporazum. Sklapanje ovog sporazuma može pokrenuti tužilac ili optuženi i njegov branilac. Sporazum se može zaključiti u bilo kojem trenutku poslije podizanja optužnice, a prije početka sudske istrage. Ako je krivično djelo počinjeno u saučesništvu, predmet osobe koja je potpisala sporazum o priznanju krivice, a koji je sud prihvatio, odvaja se od ostalih i formira se poseban spis.

Prilikom pokretanja sporazuma tužilac razmatra sljedeće okolnosti:

- 1) želju optuženog da saraduje u krivičnoj istrazi ili podizanju optužnice protiv drugih osoba;
- 2) stav optuženog o svojoj kriminalnoj aktivnosti i krivičnoj evidenciji;
- 3) prirodu i težinu optužbe;
- 4) iskrenost priznanja optuženog i želju da prihvati odgovornost za počinjena djela;

⁴⁸ Član 506. Zakona o krivičnom postupku Makedonije

⁴⁹ Članovi 504. – 512. Zakona o krivičnom postupku Moldavije, No. 122-XV dated 14.03.2003, Official Monitor of the Republic of Moldova No.104-110/447 dated 07.06.2003, internetska stranica Savjetodavne grupe tužilaca Jugoistočne Evrope http://www.seepag.info/download/rep_moldova/Criminal%20Procedure%20Code%20RM.pdf (datum pristupa stranici 9.2.2018.)

- 5) slobodnu volju optuženog da prizna krivicu što je moguće prije i da prihvati skraćeni postupak;
- 6) vjerovatnoću da će ta osoba biti proglašena krivom;
- 7) javni interes za ubrzano suđenje s manje troškova.

Ukoliko tužilac pokrene postupak sklapanja sporazuma o priznanju krivice, obraća se s tim prijedlogom braniocu optuženog i optuženom. Branilac u povjerenju razgovara s optuženim o:

- 1) svim procesnim pravima optuženog, uključujući:
  - a) pravo na potpuno, ubrzano i javno suđenje i na pretpostavku nevinosti tokom suđenja, sve dok se njegova krivica ne dokaže po zakonu, a uz sve potrebne garancije na odbranu;
  - b) pravo na iznošenje dokaza u svoju korist;
  - c) pravo da traži da se svjedoci optužbe saslušavaju pod istim uslovima kao svjedoci odbrane;
  - d) pravo na šutnju i da nema obavezu da sebe optužuje;
  - e) pravo da daje izjave, da potpiše sporazum o priznanju krivice i da ne da izjavu o priznanju krivice;
- 2) svim aspektima predmeta, uključujući podizanje optužnice;
- 3) svim mjerama odbrane koje su mu na raspolaganju u predmetu;
- 4) maksimalnoj i minimalnoj kazni koja se može primijeniti u slučaju priznanja krivice;
- 5) obavezi optuženog ako potpiše sporazum o priznanju krivice da se pred sudom zakune da će govoriti istinu o krivičnom djelu za koje se optužuje i da se to što kaže može koristiti u drugom suđenju njemu zbog netačnih izjava;
- 6) nepriznanju krivice zbog nasilja ili prijetnji.

Sporazum o priznanju krivice sadrži odgovore na sva prethodno navedena pitanja, uz saglasnost optuženog. Sporazum potpisuju tužilac, optuženi i njegov branilac na svakoj stranici sporazuma. Sporazum koji je potpisao tužilac odobrava viši tužilac, koji provjerava da li je poštovan zakon prilikom potpisivanja sporazuma. Branilac odvojeno potvrđuje da je lično proučio sporazum o priznanju krivice, da je ispoštovan postupak za njegovo potpisivanje i da je optuženi priznao krivicu kao rezultat njihovog prethodnog povjerljivog razgovora. Prije dostavljanja sudu predmeta o sporazumu o priznanju krivice, optuženom i njegovom braniocu predočavaju se na pregled materijali u spisu i uručuje im se optužnica.

Sud ispituje sporazum o priznanju krivice na javnom ročištu, osim u slučajevima kad se ročište zatvori za javnost u skladu sa zakonom. Sud, između ostalog, utvrđuje:

- 1) da li postoji izjava branioca o želji optuženog da potpiše sporazum o priznanju krivice;
- 2) da li je stav branioca isti kao stav optuženog;
- 3) činjenicu da sud traži da se optuženi zakune u pisanom obliku te da će optuženi dati izjave da li je saglasan da položi zakletvu;
- 4) da li će optuženi biti ispitivan pod zakletvom o sljedećem:
  - a) da li mu je jasno da je pod zakletvom i da ako da netačne izjave to može kasnije da se koristi na drugom suđenju njemu zbog netačnih izjava;
  - b) prezimenu, imenu, datumu i mjestu rođenja, prebivalištu, porodičnom statusu i drugim ličnim podacima;
  - c) da li je nedavno bio liječen od mentalnih bolesti ili droga ili ovisnosti od alkohola. Ako jeste, branioca i optuženog se pita da li optuženi može izraziti i zauzeti stav;
  - d) da li je trenutno pod uticajem droga, lijekova ili alkohola. Ako jeste, branioca i optuženog se pita da li optuženi može izraziti i zauzeti stav;
  - e) da li je primio optužnicu i da li je o njoj razgovarao s braniocem;
  - f) da li je zadovoljan kvalitetom pravne pomoći branioca;
  - g) da li nakon razgovora s braniocem želi prihvatiti sporazum o priznanju krivice;

5) ispitivanjem sporazuma o priznanju krivice sud također utvrđuje:

- a) da li je optuženi imao mogućnost da pročita sporazum i o njemu razgovara sa svojim braniocem s tačke gledišta svoje položaja prije potpisivanja;
- b) da li sporazum predstavlja integralno izražen sporazum optuženog s državom;
- c) da li je optuženi razumio uslove sporazuma koji se odnose na njegov položaj;
- d) da li je optuženi dobio obećanja drugačije prirode s ciljem uticanja na njega da prizna krivicu i izjasni se krivim;
- e) da li je iko pokušao da optuženog prisili na bilo koji način da se izjasni krivim;
- f) da li je optuženi priznao krivicu dobrovoljno jer je kriv;
- g) da li, ako se sporazum odnosi na ozbiljno krivično djelo, optuženi razumije da priznaje krivicu zbog počinjenja ozbiljnog krivičnog djela;
- h) da li je pregledao materijale i dokaze u predmetu;

6) sud obavještava optuženog o sljedećem:

- a) maksimalnoj kazni po zakonu i obaveznoj minimalnoj kazni za to krivično djelo;
- b) da, ako se primijeni uslovna kazna i ako on prekrši uslove te kazne, služiće stvarnu kaznu;
- c) da sud ima pravo da odluči da optuženi mora nadoknaditi oštećenju strani učinjenu štetu i platiti sudske troškove;
- d) da, ako sporazum bude prihvaćen, optuženi može podnijeti žalbu na presudu samo pozivanjem na utvrđenu kaznu i na povredu postupka;
- e) o činjenici da potpisivanjem sporazuma o priznanju krivice optuženom se oduzima pravo na suđenje po redovnom postupku i na pretpostavku nevinosti.

Nakon što se ispune navedeni uslovi sud pita optuženog da li ostaje pri svom stavu iz sporazuma o priznanju krivice. Ukoliko optuženi ostaje pri tom stavu, daje izjavu pred sudom o počinjenju krivičnog djela za koje se optužuje i o tome kako se odnosi prema dokazima koji se nalaze u spisu. Ukoliko optuženi ne ostaje pri svom stavu iz sporazuma o priznanju krivice, ima pravo da ne daje izjavu o krivičnom djelu za koje se optužuje. U tom slučaju sud odlučuje da se provede redovni postupak.

Zapisnik s ročišta potpisuje i optuženi na svakoj stranici, a uz zapisnik se prilaže izjava o učinjenom krivičnom djelu i dokazi iz spisa.

Ako je sud uvjeren u istinitost odgovora optuženog tokom ročišta i ako zaključi da se optuženi izjasnio krivim slobodno, dobrovoljno, svjesno i bez pritiska ili straha, sud prihvaća sporazum o priznanju krivice i činjeničnu osnovu krivičnog djela za koje se optuženi izjasnio krivim. Odluka suda prilaže se uz zapisnik u obliku presude. Ako sud odbaci sporazum o priznanju krivice, na tu presudu stranke koje su potpisale sporazum mogu uložiti žalbu u roku od 24 sata, što najavljuju odmah nakon izricanja presude. Ukoliko stranke izjave da neće podnijeti žalbu na tu presudu, sud odlučuje da se provede redovni postupak u skladu s odredbama Zakona o krivičnom postupku. Ako su prisutni pozvani svjedoci i ako je moguće obaviti ročište, sud će odmah provesti ročište po redovnom postupku.

Ako sud donese presudu kojom prihvaća sporazum o priznanju krivice, sud pristupa pretresu, tokom kojeg se obraćaju tužilac, branilac i optuženi.

U krivičnom predmetu sa sporazumom o priznanju krivice, uvodni dio kazne sadrži, između ostalog, napomenu o sporazumu o priznanju krivice. Obrazloženje presude sadrži:

- 1) opis krivičnog djela koje je optuženi priznao i koje se smatra dokazanim: način na koji je učinjeno, vrsta i stepen krivice, razlozi i posljedice krivičnog djela;
- 2) dokaze koje je podnio tužilac, a prihvatio optuženi, na kojima se kazna zasniva;
- 3) opis okolnosti koje smanjuju ili povećavaju odgovornost;
- 4) pravnu kvalifikaciju djela za koje se optuženi optužuje;

- 5) razloge za određenu kaznu;
- 6) pitanja koja se odnose na optužbu s privremenim odgađanjem izvršenja kazne koja treba riješiti ako je potrebno;
- 7) razloge koji su osnova za presudu suda u pogledu pokretanja parničnog postupka ili postupka za naknadu materijalne štete učinjene krivičnim djelom, te sudske troškove.

Kazna se određuje uzimajući u obzir gornju granicu najveće kazne propisane krivičnim zakonom za to krivično djelo, umanjenu za jednu trećinu. Na presudu o ovoj kazni može se podnijeti žalba samo u pogledu povrede postupka i određene kazne.

Postupak za odlaganje krivične istrage i izuzeće od krivične odgovornosti

Krivična istraga o osobi koja se optužuje za manje ili manje ozbiljno krivično djelo, a koja priznaje krivicu, nije društveno opasna i može se preodgojiti bez krivične kazne, može se odgoditi, uz kasnije izuzeće od krivične odgovornosti, u skladu s Krivičnim zakonom (čl. 59). Navedeno se ne odnosi na osobe:

- 1) koje su činile krivična djela u prošlosti;
- 2) koje su ovisne o alkoholu ili drogama;
- 3) koje su zvaničnici koji su počinili krivično djelo zloupotrebom položaja;
- 4) koje su počinile krivična djela protiv državne sigurnosti;
- 5) koje nisu ponudile odštetu za štetu učinjenu krivičnim djelom.

Ako tužilac utvrdi da se odredbe o odlaganju krivične istrage mogu primijeniti na optuženog, izdaje naredbu da se odgodi krivična istraga na jednu godinu i obavezuje optuženog na jednu od sljedećih obaveza:

- 1) da ne napušta mjesto prebivališta osim pod uslovima koje je odredio tužilac;
- 2) da obavijesti istražni organ o promjeni prebivališta;
- 3) da ne počinii krivično djelo ili prekršaj;
- 4) da nastavi rad ili školovanje.

Ovu naredbu potvrđuje viši tužilac.

Ako je optuženi tokom cijelog perioda odlaganja krivične istrage poštovao uslove koje je tužilac postavio, tužilac izdaje naredbu o izuzeću te osobe od krivične odgovornosti. Ako optuženi nije poštovao uslove koje je tužilac postavio, tužilac upućuje predmet i optužnicu sudu po redovnom postupku.

Rumunija

Zakonikom o krivičnom postupku Rumunije predviđena je mogućnost zaključivanja sporazuma o priznanju krivice između tužioca i okrivljenog, kojim okrivljeni prihvata priznanje krivice, vrstu i visinu kazne, a bez provođenja sudskog procesa.

Sporazum o priznanju krivice⁵⁰

Tokom istrage okrivljeni i tužilac mogu zaključiti sporazum o priznanju krivice, što mora odobriti nadređeni tužilac. Zaključivanje sporazuma mogu predložiti i tužilac i okrivljeni. Ako ima više okrivljenih, sa svakim od njih zaključuje se poseban sporazum, bez uticaja na *dubio pro reo* u odnosu na okrivljene koji nisu zaključili sporazum. Prema Zakoniku iz 2010. godine, sporazum o priznanju krivice nije se mogao zaključiti s maloljetnim počiniocem, dok se u

---

⁵⁰ Čl. 478. – 488. Zakonika o krivičnom postupku Rumunije, **tekst sadrži osnovni tekst Zakonika iz 2010. i izmjene i dopune objavljene do 07.02.2014.**, internetska stranica Southeast European Prosecutors Advisory Group <http://www.seepag.info/index.php?section=members&cy=romania> (datum pristupa stranici 09.02.2018.)

analizi ovih zakonskih odredbi iz 2017. godine navodi da „to ograničenje više nije na snazi“⁵¹, ali da zakonitost te procedure zavisi od jasno izražene saglasnosti njegovog zakonskog predstavnika.⁵² Predmet sporazuma su priznanje počinjenja krivičnog djela i prihvatanje optužnice te vrsta i visina kazne i način njenog izvršavanja.

Sporazum se može zaključiti samo za krivična djela za koja je zakonom propisana novčana kazna, za krivična djela za koja je zakonom propisana kazna zatvora do pet godina – moguće je oslobađanje od izvršenja kazne, i za krivična djela za koja je zakonom propisana kazna zatvora do sedam godina – moguće je odlaganje izvršenja kazne.⁵³ Sporazum se može zaključiti kad ima dovoljno dokaza da je krivično djelo počinjeno i da je okrivljeni počinio djelo. Za sklapanje sporazuma obavezno je da okrivljeni ima branioca. Sporazum se zaključuje u pisanom obliku i sadrži: datum i mjesto potpisivanja, prezime, ime i svojstvo potpisnika, informacije o liku okrivljenog, opis krivičnog djela, kaznu za to krivično djelo propisanu zakonom, dokaze, izjavu okrivljenog da priznaje počinjenje krivičnog djela i prihvaća optužbu, vrstu i visinu kazne i način izvršavanja ili odluku o oslobađanju od izvršavanja kazne ili odlaganju izvršavanja kazne o kojoj su tužilac i okrivljeni postigli sporazum, potpise tužioca, okrivljenog i branioca. Tužilac podnosi sudu potpisani sporazum i spis predmeta. Sud donosi odluku na javnom ročištu, nakon što čuje tužioca, okrivljenog, branioca, i oštećenika, ako je prisutan. U 2015. godini Ustavni sud Rumunije ocijenio je da su suprotne Ustavu odredbe Zakonika po kojima su žrtva ili oštećenik isključeni iz učešća na ročištu i iz prava na žalbu na odluku suda o sporazumu.⁵⁴ Nismo pronašli da li su u tom smislu od tada usvojene izmjene Zakonika o krivičnom postupku.

Sud donosi odluku kojom:

- a) odobrava sporazum, ili
- b) odbacuje sporazum i upućuje predmet tužiocu da nastavi istragu, ako nisu ispunjeni svi zakonom propisani uslovi za sporazum ili ako je sud ocijenio da postoji nesrazmjer u odnosu na težinu krivičnog djela.

Sud može prihvatiti sporazum samo za neke od okrivljenih. Tužilac i okrivljeni imaju pravo na podnošenje žalbe u roku od deset dana. Žalba na odluku suda da prihvati sporazum može se odnositi samo na vrstu i visinu kazne ili način izvršenja kazne, a ovo ograničenje je Ustavni sud u svojoj odluci ocijenio neustavnim. Žalbeni sud može:

- odbiti žalbu,
- prihvatiti žalbu, poništiti odluku kojom se prihvaća sporazum samo u dijelu koji se odnosi na vrstu i visinu kazne ili način izvršenja i sam donijeti odluku,
- prihvatiti žalbu, poništiti odluku kojom se odbacuje sporazum i prihvatiti sporazum. Prema odluci Ustavnog suda, potrebno je da žalbeni sud ima nadležnost za donošenje i drugačijih odluka, a ne samo ovih koje su sada predviđene u članu 488. stav (4).

---

⁵¹ I da je „stav (6) člana 478. Zakonika o krivičnom postupku izmijenjen članom II stav 118 Odluke Vlade br. 18/2016 o izmjenama i dopunama Zakona br. 286/2009 o Krivičnom zakoniku, Zakona br. 135/2010 o Zakoniku o krivičnom postupku, dopunama člana 31 stav (1) Zakona br. 304/2004 o strukturi pravosuđa, Službeni glasnik br. 38 /23.05.2016.“ Alexandru, Marian (2017) Plea Agreement During the Criminal Prosecution of a Criminal Trial, str. 5/1

http://cks.univnt.ro/uploads/cks_2017_articles/index.php?dir=01_criminal_law%2F&download=CKS_2017_criminal_law_001.pdf; http://cks.univnt.ro/download/175_cks_2017_on_line.pdf (datum pristupa 20.02.2018.)

⁵² Alexandru, Marian (2017) Plea Agreement During the Criminal Prosecution of a Criminal Trial, str. 5/1

⁵³ Isto, str. 6

⁵⁴ Odluka br. 235 od 07.04.2015, internetska stranica Ustavnog suda Rumunije:

https://www.ccr.ro/files/products/Decision_no_235_2015.pdf (datum pristupa stranici 21.02.2018.).

Odluka se odnosi na član 484. stav (2) i član 488. Zakonika o krivičnom postupku Rumunije.

Odustajanje od tužbe

Tužilac može, uzimajući u obzir krivično djelo, način izvršenja, cilj, konkretne okolnosti i posljedice, odustati od tužbe za krivična djela za koja je zakonom propisana novčana kazna ili kazna zatvora do sedam godina, ako ocijeni da krivično gonjenje neće služiti javnom interesu. Tužilac pri tom ocjenjuje i lik osumnjičenog ili okrivljenog, ponašanje prije krivičnog djela i nastojanja da otkloni ili umani posljedice djela. Nakon konsultacije sa osumnjičenim ili okrivljenim, tužilac mu može naložiti izvršavanje jedne ili više sljedećih obaveza: otklanjanje posljedica krivičnog djela ili naknadu štete ili dogovor s oštećenim o naknadi štete; javno izvinjenje žrtvi; obavljanje društveno korisnog rada do 30 do 60 dana, osim ako zdravstveno stanje to ne dozvoljava; uključivanje u program savjetovanja. Tužilac određuje i period izvršavanja obaveza, koji ne može biti duži od šest mjeseci, a u slučaju neispunjenja obaveza, tužilac opoziva navedenu naredbu.⁵⁵

Slovenija

Alternativno krivično gonjenje u krivičnom procesnom pravu Republike Slovenije obuhvata oportunitet odnosno diskreciono pravo tužioca da ne pokreće krivično gonjenje u određenim slučajevima, poravnanje, sporazum o odlaganju krivičnog gonjenja⁵⁶ i sporazum o priznanju krivnje. Ovakvi oblici krivičnog gonjenja u Sloveniji daju odlične rezultate.⁵⁷ U nastavku su navedene odredbe slovenačkog Zakona o krivičnom postupku⁵⁸ koje se odnose na navedene oblike alternativnog krivičnog gonjenja.

Pravo tužioca da ne pokreće krivično gonjenje (Član 161. i 163.)

(1) Državni tužilac odbacuje prijavu ako iz same prijave proizlazi da navedeno djelo nije krivično djelo za koje se počinitelj goni po službenoj dužnosti, ako je nastupila zastara krivičnog djela ili ako je djelo obuhvaćeno amnestijom ili pomilovanjem ili ako postoje druge okolnosti koje isključuju gonjenje ili ako ne postoji osnovana sumnja da je osumnjičeni počinio navedeno krivično djelo ili ako postoji nesrazmjernost između manjeg značaja krivičnog djela (njegova opasnost je zanemariva zbog prirode ili težine djela ili zbog toga što su štetne posljedice neznatne ili ih nema, ili zbog drugih okolnosti u kojima je djelo počinjeno i zbog niskog stepena krivice počinioca ili zbog njegovih ličnih okolnosti) te posljedicama koje bi prouzrokovalo krivično gonjenje. O tome da je odbacio prijavu i o razlozima za to državni tužilac obavještava oštećenog u roku od osam dana (član 60.), a ako je prijavu podnio državni organ i taj državni organ.

(2) Ako državni tužilac iz same prijave ne može prosuditi da li su navodi u njoj vjerovatni ili ako podaci u prijavi ne daju dovoljnu osnovu da se može donijeti odluka da li pokrenuti istragu, ili ako je do njega samo došla informacija o krivičnom djelu, a posebno ako je počinilac nepoznat, može zahtijevati od policije, ako to ne može učiniti sam ili putem drugih organa, da u roku koji on odredi prikupi potrebne informacije i preduzme druge radnje na otkrivanju krivičnog djela i počinioca (član 148. i član 149.). Državni tužilac može u bilo koje vrijeme zahtijevati od policije da ga obavijesti šta je preduzela, a policija je dužna bez odlaganja odgovoriti mu.

(3) Državni tužilac može zahtijevati potrebne podatke od državnih organa, trgovačkih društava i drugih pravnih osoba, a u tu svrhu može pozvati i onoga ko je podnio krivičnu prijavu.

⁵⁵ Član 318. Zakonika o krivičnom postupku Rumunije

⁵⁶ Član 162. Zakona o krivičnom postupku

⁵⁷ Tekst „Alternativno krivično gonjenje“, autora Branka Perića, sudije Suda Bosne i Hercegovine, Pravna riječ, br.1/2008., str.3, preuzeto s Portala pravosuđa Bosne i Hercegovine https://www.pravosudje.ba/vstv/faces/docservlet?p_id_doc=27794 (datum pristupa 13.02.2018.)

⁵⁸ Zakon o krivičnom postupku (Zakon o kazenskom postupku). Izvor: internetska stranica Službenih novina Republike Slovenije <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2012-01-1405?sop=2012-01-> (datum pristupa 03.02.2018.). *Napomena:* odredbe navedenog zakona su neslužbeno prevedene sa slovenačkog na bosanski jezik.

(4) Državni tužilac odbacuje prijavu ako i nakon provedenih radnji iz stava (2) i (3) ovog člana postoje okolnosti iz stava (1) ovog člana.

(5) Državni tužilac i drugi državni organi, trgovačka društva i druge pravne osebe, moraju prilikom prikupljanja informacija odnosno davanja podataka postupati obzirno i paziti da ne nanesu štetu časti i ugledu onome na koga se podaci odnose.⁵⁹

Državni tužilac nije dužan pokrenuti krivično gonjenje odnosno može odustati od gonjenja:

1) ako je krivičnim zakonom određeno da sud može ili mora počinitelju krivičnog djela oprostiti kaznu, a državni tužilac s obzirom na konkretne okolnosti slučaja ocijeni da sama presuda, bez krivične sankcije, nije potrebna;

2) ako je Krivičnim zakonikom za krivično djelo propisana novčana kazna ili kazna zatvora do jedne godine, a osumnjičeni odnosno optuženi je zbog stvarnog kajanja spriječio štetne posljedice ili nadoknadio svu štetu i državni tužilac, s obzirom na konkretne okolnosti slučaja, ocijeni da krivična sankcija ne bi bila pravična.⁶⁰

Sporazum o priznanju krivnje (Član 450.a, 450.b, 450.c i 450.č)

(1) Optuženi, branitelj i državni tužilac može u krivičnom postupku predložiti suprotnoj strani zaključivanje sporazuma o priznanju krivnje optuženog za počinjeno krivično djelo. Zaključivanje takvog sporazuma može predložiti državni tužilac do početka krivičnog postupka, ako postoje osnovane sumnje da je osumnjičenik počinio krivično djelo koje će biti predmet postupka. U tom slučaju državni tužilac koji predlaže zaključivanje sporazuma osumnjičenog mora pismeno upoznati s opisom djela i pravnom kvalifikacijom krivičnog djela zbog kojeg predlaže zaključivanje sporazuma. Ako osumnjičeni još nije saslušan, mora ga upoznati o pravima iz stava (4) člana 148. ovog zakona.

(2) Ako su stranke saglasne s mogućnošću da se krivični postupak završi na osnovu sporazuma o priznanju krivnje, a osumnjičeni odnosno optuženi nema branitelja, predsjednik suda mu na prijedlog državnog tužioca za postupak pregovaranja postavlja branitelja po službenoj dužnosti. U slučaju zaključivanja sporazuma postavljeni branitelj tu dužnost obavlja do pravomoćnog završetka krivičnog postupka, osim kad je razriješen kad državni tužilac obavijesti predsjednika suda da postupak pregovaranja nije bio uspješan. Naknada i troškovi postavljenog branitelja za postupak pregovaranja su troškovi krivičnog postupka, a o njihovoj privremenoj avansnoj isplati na osnovu stava (3) člana 92. ovog zakona odluku donosi sud.

(3) Ako je podnesen prijedlog prema stavu (1) ovog člana, stranke mogu pregovarati o uvjetima priznanja krivnje za krivično djelo za koje se vodi predkrivični odnosno krivični postupak protiv osumnjičenog odnosno optuženog te o sadržaju sporazuma. Državni tužilac može pregovarati s braniteljem samo ako se osumnjičeni odnosno optuženi s tim slaže.

(4) Sporazum o priznanju krivnje mora biti zaključen u pisanom obliku i moraju ga potpisati stranke i branitelj. Krivično djelo za koje je zaključen sporazum mora biti opisano na način koji se zahtijeva za opis djela u optužnici (tačka 2. stava (1) člana 269.). Sporazum se prilaže uz podnesenu optužnicu odnosno tužbeni prijedlog; ako do sklapanja sporazuma dođe kasnije, državni tužilac ga mora odmah predložiti/dostaviti sudu, a najkasnije do početka glavnog pretresa.

(5) Ukoliko ne dođe do sklapanja sporazuma, iz spisa se isključuju svi dokumenti koji se odnose na postupak pregovaranja.⁶¹

(1) Sporazumom kojim optuženik priznaje krivnju za sva ili neka krivična djela koja su predmet optužbe, optuženi i državni tužilac se mogu dogovoriti:

1. o kazni odnosno upozoravajućim sankcijama i o načinu izvršenja kazni;

⁵⁹ Član 161. Zakona o krivičnom postupku Slovenije

⁶⁰ Član 163. Zakona o krivičnom postupku Slovenije

⁶¹ Član 450.a Zakona o krivičnom postupku Slovenije

2. o odsustajanju državnog tužioca od krivičnog gonjenja za krivična djela optuženog koja nisu obuhvaćena priznanjem;
3. o troškovima krivičnog postupka;
4. o ispunjavanju nekih drugih naloga.

(2) Predmet sporazuma o priznanju krivnje ne može biti pravna kvalifikacija krivičnog djela, sigurnosne mjere gdje su obavezne i oduzimanje imovinske koristi stečene krivičnim djelom, osim načina oduzimanja.

(3) O tome šta nije ili ne može biti predmet sporazuma odluku donosi sud na ročištu iz člana 285.č ovog zakona.⁶²

(1) Sporazum o kazni sadrži vrstu i visinu odnosno vrijeme trajanja kazne koja se izriče optuženom za počinjeno krivično djelo. Dogovorena kazna mora biti u granicama propisane kazne; izricanja ublažene kazne i način izvršavanje kazne u sporazumu se može predlagati samo pod uvjetima i u granicama koji su propisani Krivičnim zakonikom.

(2) Ako postoje zakonski uvjeti, stranke se mogu dogovoriti da se optuženom umjesto kazne izrekne upozoravajuća sankcija. Dogovorena upozoravajuća sankcija mora sadržavati sve dijelove koji se prema odredbama Krivičnog zakonika zahtijevaju za izricanje takve sankcije.

(3) Odustajanje od krivičnog gonjenja krivičnih djela koja nisu obuhvaćena sporazumom o priznanju krivnje državni tužilac može s optuženikom dogovoriti samo ako se radi o krivičnim djelima iz stava (1) i (2) člana 162. ovog zakona i ako se s tim slaže oštećeni. Krivično djelo od kojeg državni tužilac odustane od gonjenja u sporazumu mora biti što je moguće više detaljno opisano, uz navođenje njegove pravne kvalifikacije. Saglasnost oštećenog se prilaže u sporazumu.

(4) U sporazumu o priznanju krivnje stranke se mogu dogovoriti da se optuženi, bez obzira na odredbe članova 94., 95. i 97. ovog zakona, oslobodi plaćanja odnosno naknade svih ili dijela troškova krivičnog postupka. U tom slučaju troškovi krivičnog postupka se plaćaju iz budžeta.

(5) Optuženik se sporazumom o priznanju krivnje može obavezati da će, najkasnije do podnošenja sporazuma sudu, oštećenom nadoknaditi štetu prouzrokovanu krivičnim djelom, podmiriti obaveze izdržavanja ili ispuniti neki drugi nalog iz stava (1) člana 162. ovog zakona.⁶³

(1) Odluku o sporazumu o priznanju krivnje koji je optuženi sklopio s državnim tužiocem donosi sud pred kojim teče krivični postupak na pripremnom ročištu, a na glavnom ročištu ako je sporazum zaključen kasnije.

(2) Kada sud donosi odluku o zaključenom sporazumu o priznanju krivnje, presuđuje:

1. da li je sporazum u skladu s odredbama člana 450.a, 450.b i 450.c ovog zakona i
2. da li su u pogledu priznanja krivnje ispunjeni uvjeti iz stava (1) člana 285.c ovog zakona. (*Član 285.c stav (1) Zakona o krivičnom postupku: Ako optuženi izjavi da priznaje krivnju po optužbi, predsjednik sudskog vijeća prosuđuje:*
  1. da li je optuženi razumio prirodu i posljedice datog priznanja;
  2. da li je priznanje dato dobrovoljno;
  3. da li je priznanje jasno i potpuno te potkrijepljeno drugim dokazima u spisu.)

(3) Ako sud utvrdi da nije ispunjen neki od uvjeta iz prethodnog stava ili da optuženi nije ispunio obaveze iz stava (5) prethodnog člana, odlukom odbija sporazum i nastavlja postupak kao da je optuženi izjavio da ne priznaje krivnju po optužbi. Ako sud presudi da su ispunjeni svi uvjeti, donosi odluku o prihvatanju sporazuma o priznanju krivnje i nastavlja postupak kao da je optuženi izjavio da priznaje krivnju po optužbi (član 285.č).

(*Član 285. č stav (6) Zakona o krivičnom postupku: U presudi u kojoj se optuženi izjasnio krivim, sud ne može izreći strožiju krivičnu sankciju od one koju je predložio državni tužilac.*)

⁶² Član 450.b Zakona o krivičnom postupku Slovenije

⁶³ Član 450.c Zakona o krivičnom postupku Slovenije

(4) Protiv odluke iz prethodnog stava nema žalbe.⁶⁴

Državno tužilaštvo Slovenije o zaključivanju sporazuma o priznanju krivnje

„Pregovaranjem o zaključivanju sporazuma o priznanju krivnje državni tužilac može podstaknuti optuženog da se izjasni krivim i time skratiti krivični postupak na način da predloži konkretnu krivičnu sankciju koju mu sud izriče u slučaju priznanja. Prijedlog za sankcioniranje može dati u pregovorima s optuženim o zaključivanju sporazuma o priznanju krivnje ili u optužnom aktu. U svim situacijama koje dovode do priznanja krivnje potrebno je voditi računa o tome da okrivljeni ne doživi prisilu ili da bude zaveden zbog neprimjerenih taktika tužioca ili branitelja. Tužilac mora optuženom dovoljno rano otkriti svoje dokaze i objektivno ga upoznati o sankcijama koje ga očekuju ako uđe u postupak pred sudom. Pregovaranja trebaju ostati poseban institut i ona su zbog širokih mogućnosti dogovaranja primjerena za optužene koji su upleteni u veliki broj slučajeva ili su slučajevi izuzetno složeni (osim o svim modalitetima krivičnih sankcija, tužilac može pregovarati o odustajanju od gonjenja za druga krivična djela, preuzimanju troškova postupka ili zahtijevati davanje naloga optuženom). Dokazno ili pravno manje jasne slučajeve treba rješavati na suđenju. U svim slučajevima kada je uticaj državnog tužioca na izrečenu sankciju odlučujući, zbog težnje ka efikasnosti ne smije biti povrijeđen princip pravične i svrhovite krivične sankcije. Nesrazmjer između ponuđene smanjene i očekivane sankcije ne smije biti tako velik da može nedopustivo uticati na volju optuženog. Sporazumom se u principu moguće dogovoriti za veće odstupanje od opće krivične prakse, za razliku od predlaganja u optužbi u slučaju priznanja, gdje su odstupanja manja. Optuženi koji su u međusobno sličnim situacijama u pregovaranju moraju imati suštinski jednake mogućnosti.“⁶⁵

Odloženo krivično gonjenje (član 162. i 163.)

(1) Državni tužilac može, uz saglasnost oštećenog, odložiti krivično gonjenje za krivično djelo za koje je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do tri godine i za krivična djela iz stava (2) ovog člana, ako je osumnjičeni spreman postupiti po nalogima državnog tužioca i ispuniti određene naloge kojima se smanjuju ili otklanjaju štetne posljedice krivičnog djela. Ti nalozi mogu biti:

- 1) otklanjanje ili poravnanje štete;
- 2) plaćanje određenog doprinosa u korist javne ustanove ili u dobrotvorne svrhe ili u skladu s nadoknadom štete žrtvama krivičnog djela;
- 3) obavljanje određenog rada u općem interesu;
- 4) podmirenje obaveze izdržavanja;
- 5) liječenje u odgovarajućoj zdravstvenoj ustanovi;
- 6) posjećivanje odgovarajućih psiholoških ili drugih savjetovaništa;
- 7) poštivanja zabrane približavanja žrtvi, nekoj drugoj osobi ili pristup određenim mjestima.

(2) Zbog posebnih okolnosti dozvoljeno je odložiti krivično gonjenje i za krivična djela omogućavanje uživanja zabranjenih droga ili nedozvoljenih supstanci u sportu prema stavu (1) člana 187., nasilje u porodici prema stavu (2) i (4) člana 191., zanemarivanje maloljetne osobe i okrutno postupanje prema stavu (2) člana 192., teška krađa prema tački 1. stava (1) člana 205., utaja prema stavu (4) člana 208., iznuda prema stavu (1) i (2) člana 213., poslovna prevara prema stavu (1) člana 228., oštećenje tuđe stvari prema stavu (2) člana 220. i zloupotreba negotovinskih sredstava plaćanja prema stavu (2) člana 246. Krivičnog zakonika; ako je prijava podnesena protiv maloljetnika, a i za druga krivična djela za koja je Krivičnim zakonikom propisana kazna zatvora do pet godina.

⁶⁴ Član 450.č Zakona o krivičnom postupku Slovenije

⁶⁵ Dokument „Politika gonjenja Državnog tužilaštva Republike Slovenije (Politiko pregona Državnega tožilstva Republike Slovenije), 2017., str. 15 i 16. Izvor: internetska stranica Državnog tužilaštva Slovenije <https://www.dt-rs.si/files/documents/PP.pdf> (datum pristupa 14. februar 2018.)

- (3) Ako državni tužilac odredi nalog za otklanjanje štete iz tačke 1. ili nalog iz tačke 3. stava (1) ovog člana, obavljanje rada pripremaju i vode centri za socijalni rad uz sudjelovanje državnog tužioca.
- (4) Ako osumnjičeni u roku koji odredi državni tužilac ispuni nalog i nadoknadi troškove, prijava se odbacuje.
- (5) U slučaju odbacivanja prijave iz prethodnog stava, oštećeni nema prava iz stava (2) i (4) člana 60. ovog zakona. O gubljenju tih prava državni tužilac mora upoznati oštećenog prije davanja saglasnosti iz stava (1) ovog člana.
- (6) Općim uputstvima koja donosi generalni državni tužilac određuje se naknada troškova odloženog progona, način i rokovi izvršenja naloga iz stava (1) ovog člana, nadzor nad provođenjem te detaljnije definiranje posebne okolnosti iz stava (2) ovog člana koja utiče na donošenje odluke državnog tužioca o odlaganju krivičnog gonjenja.
- (7) Na troškove koji nastanu u postupku donošenja odluke o odloženom krivičnom gonjenju a na teret su državnog tužilaštva, primjenjuju se *mutatis mutandis* odredbe ovog zakona o troškovima krivičnog postupka. Troškovi izvršavanja naloga iz stava (1) ovog člana nisu troškovi krivičnog postupka.⁶⁶

(1) U postupku prema članu 162. ovog zakona državni tužilac poziva osumnjičenog i oštećenog u Državno tužilaštvo. U pozivu se navodi razlog pozivanja. Ako se odazovu pozivu, državni tužilac upoznaje osumnjičenog s krivičnom prijavom i o tome da će prijavu odbaciti ako će postupiti po njegovim uputstvima i pravovremeno ispuniti naloge.

(2) Ako je potrebno da dobije određene podatke neposredno od osumnjičenog ili oštećenog kako bi mogao donijeti odluku o postupku poravnania ili odstupanju od tog postupka (član 161.a) ili da postigne sporazum o priznanju krivnje ili ne pokrene krivično gonjenje (član 163.) ili podnese prijedlog za izdavanje krivičnog naloga (član 445.a), državni tužilac može osumnjičenika ili oštećenog ili samo jednog od njih pozvati u Državno tužilaštvo. Pozvanog osumnjičenog upoznaje s krivičnom prijavom te o odlukama koje može donijeti u postupku s prijavom, a oštećenog o njegovim pravima.

(3) U slučajevima iz prethodnih stavova državni tužilac sastavlja službenu zabilješku u koju upisuje izjavu osumnjičenog i oštećenog. Službenu zabilješku ne šalje sudu ako pokrene krivično gonjenje protiv osumnjičenog.

4) Ako se osumnjičeni ili oštećeni bez opravdanog razloga ne odazovu pozivu, ne mogu se ponovo pozvati.⁶⁷

Kad je u pitanju nalog koji se odnosi na plaćanje određenog doprinosa u korist javne ustanove u skladu s nadoknadom štete žrtvama krivičnog djela, sudija Branko Perić navodi sljedeće: „ZKP Slovenije poznaje kao nalog osumnjičenom uplatu u fond za obeštećenje žrtava kažnjivih djela. Očigledno je slovenački zakonodavac imao u vidu Evropsku konvenciju o naknadi štete žrtvama težih krivičnih djela, koja traži od država potpisnica da formiraju poseban fond za obeštećenje žrtava teških krivičnih djela protiv života i tijela. Ova ideja ima za cilj prije svega potrebu obeštećenja žrtava seksualnog i drugih oblika izrabljivanja. Za njenu realizaciju nacionalna zakonodavstva moraju donijeti propise kojima bi se osnovali posebni fondovi i uredilo njihovo funkcionisanje. Tek tada bi se uplata u ove fondove mogla koristiti kao nalog osumnjičenom.“⁶⁸

Postupak poravnania (član 161.a)

(1) Državni tužilac može povući prijavu ili prijedlog za pokretanje gonjenja za krivično djelo za koje je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do tri godine i za krivična djela iz drugog stava ovog člana u postupku poravnania. Pri tome uzima u obzir vrstu i prirodu djela, okolnosti

⁶⁶ Član 162. Zakona o krivičnom postupku Slovenije

⁶⁷ Član 163. Zakona o krivičnom postupku Slovenije

⁶⁸ Tekst „Alternativno krivično gonjenje“, autora Branka Perića, sudije Suda Bosne i Hercegovine, str. 9

u kojima je počinjeno, ličnost počinioca, historiju njegovog kažnjavanja za ista ili druga krivična djela, kao i stepen njegove krivične odgovornosti.

(2) Zbog posebnih okolnosti je dopušteno poravnanje i za krivična djela teške tjelesne povrede prema stavu (1) člana 123., posebno teške tjelesne povrede prema stavu (4) člana 124., teške krađe prema tački 1. stava (1) člana 205., utaje prema stavu (4) člana 208. i oštećenja tuđe stvari prema stavu (2) člana 220. Krivičnog zakonika; ako je prijava pokrenuta protiv maloljetnika, a i za druga krivična djela za koja je u Krivičnom zakoniku propisana kazna zatvora do pet godina.

(3) Poravnanje vodi medijator koji je dužan preuzeti predmet u postupku. Poravnanje se može obavljati samo uz pristanak osumnjičenog i oštećenog. Medijator je u svom poslu nezavisan. Medijator mora nastojati da sadržaj sporazuma bude srazmjern težini i posljedicama djela.

(4) Ako se sadržaj sporazuma odnosi na obavljanje rada u općem interesu, provođenje sporazuma pripremaju i vode centri za socijalni rad uz sudjelovanje medijatora koji je vodio poravnanje i državnog tužioca.

(5) Kada dobije obavještenje o ispunjavanju sporazuma, državni tužilac odbacuje prijavu. Medijator je dužan obavijestiti državnog tužioca i o neuspjelom poravnanju i o razlozima za to. Rok za ispunjenje sporazuma ne može biti duži od tri mjeseca.

(6) U slučaju odbacivanja prijave iz prethodnog stava oštećenom ne pripadaju prava iz stava (2) i (4) člana 60. ovog zakona, o čemu ga medijator mora upoznati prije potpisivanja sporazuma.⁶⁹

Srbija

Sporazum o priznanju krivičnog djela

Pojam

Sporazum o priznanju krivičnog djela je saglasnost sačinjena u pisanom obliku kao volja javnog tužioca, s jedne strane, i okrivljenog i njegovog branioca, s druge strane, kojim okrivljeni svjesno i dobrovoljno u potpunosti priznaje jedno ili više krivičnih djela koja se terete krivičnom prijavom, naredbom za sprovođenje istrage ili optužnim aktom. Ovim sporazumom okrivljeni i njegov branilac su saglasni sa javnim tužiocem o vrsti i visini kazne, odnosno drugim krivičnim sankcijama, o odustajanju javnog tužioca od krivičnog gonjenja za krivična djela koja nisu obuhvaćena sporazumom o priznanju krivice, o troškovima krivičnog postupka i o imovinskopravnom zahtjevu, kao i o odricanju stranaka i branioca od prava na žalbu protiv odluke suda donesene na osnovu sporazuma o priznanju krivičnog djela, kada je sud u potpunosti prihvatio sporazum.

Zaključenje sporazuma o priznanju krivičnog djela

Za zaključenje sporazuma o priznanju krivičnog djela, koje se goni po službenoj dužnosti, nadležan je javni tužilac.⁷⁰ Sporazum o priznanju krivičnog djela javni tužilac i okrivljeni mogu zaključiti od donošenja naredbe o sprovođenju istrage pa do završetka glavnog pretresa, s tim što prilikom zaključenja okrivljeni mora imati branioca od početka pregovora sa javnim tužiocem o zaključenju sporazuma pa do donošenja odluke suda o sporazumu.⁷¹ Sporazum o priznanju krivičnog djela, sačinjen u pisanom obliku, javni tužilac podnosi do potvrđivanja optužnice sudiji za prethodni postupak, a nakon potvrđivanja optužnice predsjedniku vijeća.

---

⁶⁹ Član 161.a Zakona o krivičnom postupku Slovenije

⁷⁰ Član 43. stav (2) tačka 4) Zakonika o krivičnom postupku Republike Srbije, Narodna skupština Republike Srbije, link: <http://www.parlament.gov.rs/upload/archive/files/cir/pdf/zakoni/2011/2955-11.zip> (datum pristupa 07.02.2018.), Zakon o izmjenama i dopunama Zakonika o krivičnom postupku, internet stranica <http://www.parlament.gov.rs/upload/archive/files/cir/pdf/zakoni/2011/4703-11.zip> (datum pristupa 07.02.2018.) i <http://www.parlament.gov.rs/upload/archive/files/cir/pdf/zakoni/2014/1353-14.pdf> (datum pristupa 07.02.2018.)

⁷¹ Član 313. stavovi (1) i (2) i član 74. stav (1) tačka 8) Zakonika o krivičnom postupku Republike Srbije

Ako je sporazum o priznanju krivičnog djela zaključen prije podizanja optužnice, javni tužilac će zajedno sa sporazumom dostaviti sudu i optužnicu koja čini sastavni dio ovog sporazuma.⁷²

Sadržaj sporazuma o priznanju krivičnog djela

Sporazum o priznanju krivičnog djela sadrži:

- opis krivičnog djela koje je predmet optužbe;
- priznanje okrivljenog da je učinio krivično djelo koje je predmet optužbe;
- sporazum o vrsti, mjeri ili rasponu kazne ili druge krivične sankcije;
- sporazum o troškovima krivičnog postupka, o oduzimanju imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom i o imovinskopravnom zahtjevu, ukoliko je podniet;
- izjavu o odricanju stranaka i branioca od prava na žalbu protiv odluke kojom je sud u potpunosti prihvatio sporazum, osim u posebnom slučaju;⁷³
- potpis stranaka i branioca.

Pored gore navedenog sadržaja, sporazum o priznanju krivičnog djela sadržava i:

- izjavu javnog tužioca o odustajanju od krivičnog gonjenja za krivična djela koja nisu obuhvaćena sporazumom o priznanju krivičnog djela;
- izjavu okrivljenog o prihvatanju jedne ili više sljedećih obaveza:
  - da otkloni štetnu posljedicu nastalu izvršenjem krivičnog djela ili da naknadi pričinjenu štetu;
  - da na račun propisan za uplatu javnih prihoda uplati određeni novčani iznos, koji se koristi za humanitarne ili druge javne svrhe;
  - da obavi određeni društvenokorisni ili humanitarni rad;
  - da ispuni dospjele obaveze izdržavanja;
  - da se podvrgne odvikavanju od alkohola ili opojnih droga;
  - da se podvrgne psihosocijalnom tretmanu radi otklanjanja uzroka nasilničkog ponašanja;
  - da izvrši obavezu ustanovljenu pravnosnažnom odlukom suda, odnosno poštuje ograničenje utvrđeno pravnosnažnom sudskom odlukom,⁷⁴ pod uslovom da priroda obaveze omogućava da se započne sa njenim izvršenjem prije podnošenja sporazuma sudu;
- sporazum u pogledu imovine proistekle iz krivičnog djela koja će biti oduzeta od okrivljenog.⁷⁵

Odlučivanje o sporazumu o priznanju krivičnog djela

O sporazumu o priznanju krivičnog djela odlučuje sudija za prethodni postupak, a ako je sporazum podniet sudu nakon potvrđivanja optužnice predsjednika vijeća troje sudija. Odluka o sporazumu o priznanju krivičnog djela donosi se na ročištu, bez prisustva javnosti, na koje se pozivaju javni tužilac, okrivljeni i njegov branilac.⁷⁶

Odbacivanje sporazuma o priznanju krivičnog djela

---

⁷² Član 313. stavovi (3) i (4) Zakonika o krivičnom postupku Republike Srbije

⁷³ Član 314, član 317. stav (1), član 319. stav (3) i član 338. stav (1) Zakonika o krivičnom postupku Republike Srbije:

“Protiv presude kojom je prihvaćen sporazum o priznanju krivičnog djela, gdje sud presudom prihvata sporazum o priznanju krivičnog djela i oglašava okrivljenog krivim, može se u roku od osam dana od dana dostavljanja presude izjaviti žalba zbog postojanja razloga kada ispitujući optužnicu, vijeće od troje sudija odluči rješenjem da nema mjesta optužbi i da se krivični postupak obustavlja ako ustanovi da:

- djelo koje je predmet optužbe nije krivično djelo, a nema uslova za primjenu mjere bezbjednosti;
- je krivično gonjenje zastarjelo, ili da je djelo obuhvaćeno amnestijom ili pomilovanjem, ili da postoje druge okolnosti koje trajno isključuju krivično gonjenje;
- nema dovoljno dokaza za opravdanu sumnju da je okrivljeni učinio djelo koje je predmet optužbe.

ili ako se presuda ne odnosi na predmet sporazuma kao što je opisano u sadržaju sporazuma o prihvatanju krivičnog djela.”

⁷⁴ Član 283. stav (1) Zakonika o krivičnom postupku Republike Srbije

⁷⁵ Član 314. Zakonika o krivičnom postupku Republike Srbije

⁷⁶ Član 315. Zakonika o krivičnom postupku Republike Srbije

Sud rješenjem odbacuje sporazum o priznanju krivičnog djela ako sporazum ne sadrži podatke, opis krivičnog djela koje je predmet optužbe i ako na ročište okrivljeni, koji je uredno pozvan, nije došao i nije opravdao izostanak.⁷⁷

Prihvatanje sporazuma o priznanju krivičnog djela

Sud će presudom prihvatiti sporazum o priznanju krivičnog djela i oglasiti okrivljenog krivim ako utvrdi:

- da je okrivljeni svjesno i dobrovoljno priznao krivično djelo, odnosno krivična djela koja su predmet optužbe;
- da je okrivljeni svjestan svih posljedica zaključenog sporazuma, a posebno da se odriče prava na suđenje i da prihvata ograničenje prava na ulaganje žalbe protiv odluke suda donesene na osnovu sporazuma;
- da postoje i drugi dokazi koji nisu u suprotnosti sa priznanjem okrivljenog da je učinio krivično djelo;
- da je kazna ili druga krivična sankcija, odnosno druga mjera u pogledu koje su javni tužilac i okrivljeni zaključili sporazum predložena u skladu sa krivičnim ili drugim zakonom.

Pored uvoda presude koja sadrži:

- naznačenje da se presuda izriče u ime naroda, naziv suda, ime i prezime predsjednika i članova vijeća i zapisničara, ime i prezime optuženog, krivično djelo za koje je optužen i da li je bio prisutan na glavnom pretresu, dan glavnog pretresa i da li je glavni pretres bio javan, ime i prezime tužioca, branioca, zakonskog zastupnika i punomoćnika koji su bili prisutni na glavnom pretresu i dan objavljivanja izrečene presude, kao i da li je presuda donijeta jednoglasno ili većinom glasova;
- izreku presude koja sadrži lične podatke o optuženom⁷⁸ i odluku kojom se optužba odbija ili se optuženi oslobađa od optužbe ili se oglašava krivim. Ako je optuženi oglašen krivim, izreka presude sadrži potrebne podatke,⁷⁹ a u slučaju sticaja krivičnih djela, izreka presude sadrži kazne utvrđene za svako pojedino krivično djelo i jedinstvenu kaznu koja je izrečena za sva djela u sticaju,⁸⁰

⁷⁷ Član 316. Zakonika o krivičnom postupku Republike Srbije

⁷⁸ Član 85. stav (1) Zakonika o krivičnom postupku Republike Srbije: „ime i prezime, jedinstveni matični broj građana ili broj ličnog dokumenta, nadimak, ime i prezime roditelja, djevojačko porodično ime majke, gdje je rođen, gdje stanuje, dan, mjesec i godinu rođenja, državljanstvo, zanimanje, porodične prilike, da li je pismen, kakve je škole završio, šta on i članovi njegovog porodičnog domaćinstva posjeduju od imovine, da li je, kada i zašto osuđivan, da li je i kada izrečena krivična sankcija izvršena i da li se protiv njega vodi postupak za koje drugo krivično djelo.“

⁷⁹ Član 424. Zakonika o krivičnom postupku Republike Srbije: „U presudi u kojoj se optuženi oglašava krivim, sud će izreći:

- za koje se djelo oglašava krivim, uz naznačenje činjenica i okolnosti koje čine obilježja krivičnog djela, kao i onih od kojih zavisi primjena određene odredbe krivičnog zakona;
- zakonski naziv krivičnog djela i koje su odredbe zakona primijenjene;
- na kakvu se kaznu osuđuje optuženi ili se po odredbama krivičnog zakona oslobađa od kazne;
- odluku o uslovnoj osudi, odnosno o opozivanju uslovne osude ili uslovnog otpusta;
- odluku o mjeri bezbjednosti, o oduzimanju imovinske koristi ili o oduzimanju imovine proistekle iz krivičnog djela;
- odluku o imovinskopravnom zahtjevu;
- odluku o uračunavanju pritvora ili već izdržane kazne;
- odluku o troškovima krivičnog postupka.

Ako je optuženi osuđen na kaznu zatvora do jedne godine, u presudi se može navesti da će se kazna zatvora izvršiti u prostorijama u kojima osuđeni stanuje, sa ili bez primjene elektronskog nadzora.

Ako je optuženi osuđen na novčanu kaznu, u presudi će se navesti da li je novčana kazna odmjerena i izrečena u dnevnim iznosima ili u određenom iznosu i rok u kome se novčana kazna ima platiti, kao i način zamjene ove kazne kaznom zatvora ili kaznom rada u javnom interesu u slučaju da optuženi ne plati novčanu kaznu u određenom roku.

Ako je optuženi osuđen na kaznu rada u javnom interesu, u presudi će se navesti vrsta i trajanje rada i način zamjene ove kazne kaznom zatvora u slučaju da optuženi ne obavi rad u cjelosti ili u jednom dijelu.

Ako je optuženi osuđen na kaznu oduzimanja vozačke dozvole, u presudi će se navesti trajanje ove kazne i način zamjene ove kazne kaznom zatvora u slučaju da optuženi upravlja motornim vozilom za vrijeme trajanja kazne oduzimanja vozačke dozvole.

Ako je optuženom izrečena uslovna osuda sa zaštitnim nadzorom, u presudi će se navesti sadržina, trajanje i posljedice neispunjenja obaveze zaštitnog nadzora.“

⁸⁰ Član 428. stavovi (2), (3) i (5) Zakonika o krivičnom postupku Republike Srbije

presuda o prihvatanju sporazuma o priznanju krivičnog djela sadrži i razloge kojima se sud rukovodio prilikom prihvatanja sporazuma.⁸¹

Odbijanje sporazuma o priznanju krivičnog djela

Sud će rješenjem odbiti sporazum o priznanju krivičnog djela ako utvrdi:

- ispitujući optužnicu, da je vijeće od troje sudija odlučilo rješenjem da nema mjesta optužbi i da se krivični postupak obustavlja ako:
  - djelo koje je predmet optužbe nije krivično djelo, a nema uslova za primjenu mjere bezbjednosti;
  - je krivično gonjenje zastarjelo, ili da je djelo obuhvaćeno amnestijom ili pomilovanjem, ili da postoje druge okolnosti koje trajno isključuju krivično gonjenje;
  - nema dovoljno dokaza za opravdanu sumnju da je okrivljeni učinio djelo koje je predmet optužbe;
- da nije ispunjen jedan ili više uslova opisanih u dijelu “*Prihvatanje sporazuma o priznanju krivičnog djela*”.

Kada rješenje o odbijanju sporazuma o priznanju krivičnog djela postane pravosnažno, sporazum o priznanju krivičnog djela i svi spisi u vezi sa njim uništavaju se u prisustvu sudije koji je donio rješenje i o tome se sastavlja zapisnik, a postupak se vraća u fazu koja je prethodila zaključenju sporazuma.⁸²

Žalba protiv odluke o sporazumu

Odluka suda o sporazumu o priznanju krivičnog djela dostavlja se javnom tužiocu, okrivljenom i njegovom braniocu. Protiv rješenja kojim se sporazum o priznanju krivičnog djela odbacuje ili odbija, žalba nije dozvoljena. Protiv presude kojom je prihvaćen sporazum o priznanju krivičnog djela javni tužilac, okrivljeni i njegov branilac mogu u roku od osam dana od dana dostavljanja presude izjaviti žalbu na rješenje vijeća troje sudija kojim se odlučuje da nema mjesta optužbi i da se krivični postupak obustavlja ako se ustanovi da postoje isti uslovi koji su navedeni u poglavlju “*Odbijanje sporazuma o priznanju krivičnog djela*”.⁸³

Odlaganje krivičnog gonjenja

Pojam

Institut odlaganja krivičnog gonjenja predstavlja ovlašćenje javnog tužioca da u okviru zakonom propisanih uslova, uz svoju ocjenu, ne pokrene krivični postupak protiv osumnjičenog, ukoliko ispuni jednu ili više zakonom propisanih mjera čije ispunjenje mu je tužilac naložio.

Odlaganje krivičnog gonjenja

Javni tužilac može odložiti krivično gonjenje za krivična djela za koja je predviđena novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina, ako osumnjičeni prihvati jednu ili više od sljedećih obaveza:

- da otkloni štetnu posljedicu nastalu izvršenjem krivičnog djela ili da naknadi pričinjenu štetu;
- da na račun propisan za uplatu javnih prihoda uplati određeni novčani iznos, koji se koristi za humanitarne ili druge javne svrhe;
- da obavi određeni društvenokorisni ili humanitarni rad;
- da ispuni dospjele obaveze izdržavanja;
- da se podvrgne odvikavanju od alkohola ili opojnih droga;
- da se podvrgne psihosocijalnom tretmanu radi otklanjanja uzroka nasilničkog ponašanja;

⁸¹ Član 317. Zakonika o krivičnom postupku Republike Srbije

⁸² Član 318. Zakonika o krivičnom postupku Republike Srbije

⁸³ Član 319. Zakonika o krivičnom postupku Republike Srbije

- da izvrši obavezu ustanovljenu pravosnažnom odlukom suda, odnosno poštuje ograničenje utvrđeno pravosnažnom sudskom odlukom.

U naredbi o odlaganju krivičnog gonjenja javni tužilac određuje rok u kojem osumnjičeni mora izvršiti preuzete obaveze, s tim da rok ne može biti duži od godinu dana. Nadzor nad izvršenjem obaveza obavlja povjerenik iz organa uprave nadležnog za poslove izvršenja krivičnih sankcija, u skladu sa propisom koji donosi ministar nadležan za poslove pravosuđa.

Ako osumnjičeni u roku izvrši prihvaćenu obavezu, javni tužilac rješenjem odbacuje krivičnu prijavu i o tome obavještava oštećenog. U tom slučaju pravo oštećenog da podnese prigovor u roku od osam dana od dana kada je primio obavještenje se ne primjenjuje.⁸⁴

Raspodjela novčanih sredstava uplaćenih po osnovu odlaganja krivičnog gonjenja

Novčana sredstva uplaćena za humanitarne ili druge javne svrhe dodjeljuju se humanitarnim organizacijama, fondovima, javnim ustanovama ili drugim pravnim ili fizičkim licima, po sprovedenom javnom konkursu komisije koju obrazuje ministar nadležan za poslove pravosuđa. Sprovođenje javnog konkursa, kriterijumi za raspodjelu sredstava, sastav i način rada komisije uređuju se aktom ministra nadležnog za poslove pravosuđa. Takođe, komisija može, na zahtjev fizičkog lica, bez sprovođenja javnog konkursa, predložiti da se ova novčana sredstva dodijele radi liječenja djeteta u inostranstvu, ako sredstva za liječenje nisu obezbijedena u Republičkom fondu za zdravstveno osiguranje.⁸⁵

Turska

Krivični zakon i Zakon o krivičnom postupku Turske u potpunosti su izmijenjeni 2005. godine.⁸⁶ Republički tužilac,⁸⁷ kada je obaviješten o krivičnom djelu, pokreće istragu kako bi donio odluku o tome da li je neophodno pokretanje krivičnog gonjenja.⁸⁸ U turskom sistemu krivičnog postupka, republički tužilac je nadležan za podizanje optužnica za počinjena krivična djela odnosno za krivično gonjenje.⁸⁹ Međutim, postoje i neki izuzeci od navedenog pravila. Republički tužilac nema monopol nad krivičnim gonjenjem, jer su Ministarstvo finansija i ovlaštena službena lica nekih drugih agencija također nadležni za krivično gonjenje. Fizička lica koja su oštećena počinjenjem krivičnog djela⁹⁰ također mogu intervenirati u krivični slučaj.⁹¹ Prema turskim propisima, preliminarna istraga počinje kada republički tužilac ili policija počnu da istražuju slučaj. Republički tužilac može nadležnom sudu podnijeti tužbu ukoliko su ispunjeni zakonom predviđeni uvjeti za krivično gonjenje, npr. počinitelji nekih krivičnih djela mogu biti krivično gonjeni samo na osnovu tužbe oštećenog ili uz dozvolu nadležnog državnog ureda.⁹²

Republički tužilac zaključuje preliminarnu istragu odmah nakon što prikupi dovoljno dokaza koji mu omogućuju krivično gonjenje. Samo republički tužilac ima diskreciono pravo da odluči

⁸⁴ Član 51. stav (2) Zakonika o krivičnom postupku Republike Srbije

⁸⁵ Član 238. Zakonika o krivičnom postupku Republike Srbije

⁸⁶ Publikacija *Turkey- Justice System and National Police Handbook*, International Business Publication, Washington, 2016., str. 60. Izvor: internetska stranica Google Books

<https://books.google.ba/books?id=57xkCgAAQBAJ&pg=PA60&lpg=PA60&dq=turkey+principle+of+opportunity+in+criminal+procedure+code&source=bl&ots=9UGjNZtyHI&sig=L2hVHnu0A7QN9lpecVdwebjx-pk&hl=bs&sa=X&ved=0ahUKEwi99caRj7TZAhVLXBQKHQ9BBSc4ChDoAQgpMAE#v=onepage&q=turkey%20principle%20of%20opportunity%20in%20criminal%20procedure%20code&f=false> (datum pristupa 20.02.2018.)

⁸⁷ Znanstveni članak *Criminal Procedure Law in Turkey*, autor prof. dr. Feridun Yenisey. Izvor: internetska stranica Pravnog fakulteta u Kanzasu <https://law.ku.edu/sites/law.ku.edu/files/docs/istanbul/criminal-procedure-istanbul-2015.pdf> (datum pristupa 14.02.2018.)

⁸⁸ Član 160. stav (1) Zakona o krivičnom postupku Turske

⁸⁹ Član 170. stav (2) Zakona o krivičnom postupku Turske

⁹⁰ Član 237. Zakona o krivičnom postupku Turske

⁹¹ *Criminal Procedure Law in Turkey*, str. 51

⁹² *Criminal Procedure Law in Turkey*, str. 52

da li je istraga završena. Ne postoji direktna kontrola njegove odluke.⁹³ Ukoliko republički tužilac smatra da je neophodno provesti dodatnu istragu u nekom slučaju, policiji može naložiti njeno provođenje. Za zatvaranje prethodne istrage postoje četiri opcije:

- republički tužilac može odlučiti da odbaci prijavu;
- republički tužilac može podići optužnicu pred nadležnim sudom ukoliko raspolaže dovoljnim dokazima protiv osumnjičenog;
- za krivična djela koja se krivično gone na osnovu tužbenog zahtjeva oštećenog i za koja je predviđena kazna zatvora do jedne godine, republički tužilac može odložiti pokretanje slučaja za pet godina;
- republički tužilac može preispitati svoju jurisdikciju nad slučajem i privremeno obustaviti krivično gonjenje; u takvim slučajevima, spis šalje nadležnom odjelu ili sudu.⁹⁴

Sporazum o priznanju krivice

U dostupnim dokumentima i publikacijama nismo pronašli informacije koje se odnose na sklapanje sporazuma o priznanju krivice u okviru krivičnog postupka u Turskoj.

Općenito odbacivanje prijave

Ukoliko počinjeno djelo nije krivično djelo, ukoliko ne postoji dovoljno dokaza ili ukoliko više ne postoji pravo na krivično gonjenje, republički tužilac može donijeti odluku o odbacivanju prijave.⁹⁵ Krivično gonjenje se odbacuje i prema članu 66. Krivičnog zakona Turske zbog nastupanja zastare pod uvjetima propisanim tim Zakonom.

Odbacivanje prijave po principu oportuniteta

Kada je stupio na snagu 2005. godine, Zakon o krivičnom postupku Turske nije dopuštao tužiocu da obustavi krivično gonjenje pod određenim okolnostima. Tada je republički tužilac imao samo diskreciono pravo da donese odluku o tome da li da pokrene krivično gonjenje ili ne. Međutim, naknadnim izmjenama Zakona o krivičnom postupku ovlasti tužioca su proširene. Prema važećem Zakonu, u slučajevima u kojima su ispunjeni uslovi za primjenu odredbi o stvarnom kajanju, kojima se „ukida kazna na osnovu ličnosti“⁹⁶ ili odredbi o „ličnom oprost“⁹⁷ republički tužilac može donijeti odluku o tome da ne postoje osnovi za krivično gonjenje⁹⁸ odnosno odbaciti prijavu. Podnošenje žalbe nije dopušteno na odluku o nepokretanju tužbe koju je tužilac donio koristeći svoje diskreciono pravo.

Osim toga, prema turskom Zakonu o krivičnom postupku,⁹⁹ tužilac može donijeti odluku o obustavljanju gonjenja krivičnog djela koje se goni na osnovu tužbenog zahtjeva oštećenog za koje je predviđena kazna zatvora do jedne godine i pod određenim uvjetima.¹⁰⁰ Ukoliko osumnjičeni ispuni naloge i obaveze koje mu je naložio republički tužilac, neće biti krivičnog gonjenja i slučaj se odbacuje.

Da bi gonjenje bilo obustavljeno, sljedeći zahtjevi moraju biti ispunjeni:

- osumnjičeni ranije nije osuđen na kaznu zatvora;
- provedena istraga otkriva da će se u slučaju negonjenja osumnjičeni uzdržavati od počinjenja novih krivičnih djela;

⁹³ Član 153. Zakona o krivičnom postupku Turske

⁹⁴ *Criminal Procedure Law in Turkey*, str. 52

⁹⁵ Član 172. Zakona o krivičnom postupku Turske

⁹⁶ Član 221. stav (2) Zakona o krivičnom postupku Turske

⁹⁷ Član 26. stav (6) Krivičnog zakona Turske

⁹⁸ Član 171. stav (1) Zakona o krivičnom postupku Turske

⁹⁹ Zakon o krivičnom postupku Turske. Izvor: internetska stranica Informativnog sistema zakonodavstva Republike Turske <http://www.mvzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5271.pdf> (datum pristupa 16.02.2018.)

¹⁰⁰ Član 171. stav (2) Zakona o krivičnom postupku Turske

- da je obustavljanje krivičnog gonjenja više u korist društvu i osumnjičenom u poređenju sa krivičnim gonjenjem;
- štete nanesene oštećenom ili državi mogu biti nadoknađene u potpunosti.¹⁰¹

Odluku da neće podići tužbu, republički tužilac saopćava oštećenoj strani i optuženom. U odluci navodi prava, vremenske rokove i organ kojem se može podnijeti žalba na odluku. Odluka o pokretanju nove istrage o istom slučaju, može biti donesena samo kada se pojave nove činjenice i dokazi te u slučaju u kojem Evropski sud za ljudska prava utvrdi da je odluka o nepokretanju krivičnog gonjenja donesena kao rezultat neefikasne istrage i tada se istraga pokreće u roku od tri mjeseca. Na odluku republičkog tužioca o obustavljanju krivičnog gonjenja oštećena strana može podnijeti žalbu u roku od 15 dana.

Sporazum o poravnanju

Sporazum o poravnanju vodi do odbacivanja krivične prijave i zatvaranja krivičnog gonjenja, ukoliko se oštećenoj strani u potpunosti namiri šteta. Prema članu 253. Zakona o krivičnom postupku, oštećeni i osumnjičeni mogu postići sporazum o poravnanju štete koja je nastupila počinjenjem sljedećih krivičnih djela: namjerna i nenamjerna povreda, prijetnja, krađa, prevara, kršenje nepovredivosti doma, otmica i zatvaranje djeteta, odavanje poslovne i bankarske tajne, kao i tajnih informacija i dokumenata klijenata (osim stava 4. člana 239. Krivičnog zakona) itd. Kada su u pitanju maloljetni počinioци krivičnih djela, sporazum o poravnanju može se postići za krivična djela za koja je predviđena kazna zatvora do tri godine, pod uvjetom da je oštećena strana pravno ili fizičko lice.

Kada medijator predlaže sporazum o poravnanju, mora objasniti pravne posljedice prihvatanja ili odbijanja poravnania. Sporazum moraju prihvatiti i oštećeni i osumnjičeni. Predlaganje sporazuma ili prihvatanje sporazuma ne isključuju prikupljanje dokaza koji se odnose na istragu i provođenje zaštitnih mjera. Republički tužilac šalje kopije dokumenata iz spisa provedene istrage Uredu za medijaciju, koji podsjeća medijatora da je dužan da djeluje u skladu s principom povjerljivosti. Medijator zaključuje proces poravnania u roku od 30 dana od dana dostavljanja dokumentacije. Ovaj rok može biti produžen, ali ne duže od 20 dana. Na kraju pregovaranja, medijator priprema izvještaj koji dostavlja Uredu medijatora zajedno s dokumentacijom koja mu je dostavljena. U slučaju postizanja sporazuma o poravnanju, uz detaljni izvještaj, medijator dostavlja republičkom tužiocu pismeni sporazum i potpise stranaka koje su ga postigle.¹⁰²

Prethodno plaćanje novčane kazne

Prema članu 75. Krivičnog zakona, osim krivičnih djela koja su predmet medijacije, republički tužilac mora ponuditi sporazum o prethodnom plaćanju sudske novčane kazne osumnjičenom za djelo koje se kažnjava novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri mjeseca. Ukoliko osumnjičeni plati predloženu novčanu kaznu, krivično gonjenje se odbacuje. Ukoliko osumnjičeni ne plati novčanu kaznu, tada tužilac pokreće gonjenje. Ukoliko neko djelo koje je predmet sporazuma greškom dođe do suda, sud mora optuženom ponuditi mogućnost da plati novčanu kaznu prije početka suđenja.¹⁰³

Odlaganje objavljivanja presude

Isti efekat „odustajanja od krivičnog gonjenja“ postiže se „odloženim objavljivanjem presude“¹⁰⁴ ukoliko okrivljeni ispuni naloge koje mu je sud naložio. Odloženo izricanje presude je propisano turskim Zakonom o krivičnom postupku iz 2006. U slučajevima u kojima je na kraju

¹⁰¹ Član 171. stav (3) Zakona o krivičnom postupku Turske

¹⁰² Član 253. Zakona o krivičnom postupku Turske

¹⁰³ *Criminal Procedure Law in Turkey*, str. 56

¹⁰⁴ Član 231. stav (2) Zakona o krivičnom postupku

suđenja okrivljeni kažnjen kaznom zatvora do dvije godine ili novčanom kaznom, sud može donijeti odluku o odlaganju izricanja presude. Odlaganje izricanja presude znači da presuda koja je pripremljena nema pravno dejstvo za optuženog. Da bi bila donesena odluka o odlaganju izricanja presude, sljedeći uvjeti moraju biti ispunjeni: okrivljeni ne smije biti ranije osuđen na krivično djelo s predumišljajem, sud mora razmotriti specifične kvalitete ličnosti okrivljenog i njegovo ponašanje za vrijeme suđenja i sud mora biti uvjeren da okrivljeni neće počinuti dodatna krivična djela.

Šteta koja je nastala za oštećenog ili državu zbog počinjenja krivičnog djela mora biti namirena u cjelosti vraćanjem istog predmeta, vraćanjem u pređašnje stanje kakvo je bilo prije počinjenja krivičnog djela ili plaćanjem odštete. Kada okrivljeni ne pristaje, ne donosi se odluka o odlaganju izricanja presude.

Ukoliko sud donese odluku o odlaganju izricanja presude, presuda ne može uključiti suspenziju izvršenja kazne zatvora manje od jedne godine, ili zamjenu kratkotrajne kazne zatvora za alternativne sankcije. U slučajevima u kojima je donesena odluka o odlaganju izricanja presude, okrivljeni je predmet kušnje od pet godina. Sud može donijeti odluku da okrivljeni ima određenu obavezu u okviru kušnje koja nije duža od godinu dana:

- u slučajevima u kojima okrivljeni nema neku profesiju ili vještinu/kvalifikaciju, sud može donijeti odluku da učestvuje u nekom obrazovnom programu u cilju sticanja profesije ili vještine/kvalifikacije;
- u slučajevima u kojima okrivljeni ima neku profesiju ili vještinu/kvalifikaciju, sud može donijeti odluku da radi besplatno u nekoj javnoj instituciji ili na privatnom mjestu, pod kontrolom druge osobe koja obavlja istu profesiju ili vještinu;
- sud može donijeti odluku kojom se okrivljenom zabranjuje posjećivanje određenih mjesta, ili da je dužan posjećivati određena mjesta ili da ispuni druge obaveze koje na osnovu diskrecionog prava određuje sud.

U slučajevima u kojima okrivljeni ne može odmah ispuniti navedeni zahtjev o namirenju štete odnosno plaćanju odštete, sud može donijeti odluku da se objavljivanje presude odlaže pod uvjetom da okrivljeni plati odštetu državi ili oštećenom u punom iznosu u mjesečnim ratama. U slučajevima u kojima nije počinjeno novo namjerno krivično djelo za vrijeme kušnje i obaveza koje se odnose na mjere uvjetne slobode (kušnje), presuda čije izricanje je odloženo, se poništava i sud donosi odluku o odbacivanju slučaja.

U slučajevima u kojima je okrivljeni počinio novo namjerno krivično djelo za vrijeme uvjetne slobode, ili je prekršio obaveze koje se odnose na uvjetnu slobodu, sud objavljuje presudu. Međutim, sud može procijeniti okolnosti koje se odnose na okrivljenog koji nije mogao da u potpunosti ispuni nametnute mu obaveze i može odlučiti da dio do polovine određene mu kazne neće biti izvršen, ili ako su zahtjevi prisutni da suspendira kazne iz presude ili da ih pretvori u alternativne sankcije, što vodi do nove presude. Odluka o odlaganju izricanja presude može biti predmet protivljenja. Odluka koja se odnosi na odlaganje izricanja presude bilježi se u bazi podataka određenoj za ovu svrhu. Ti podaci odnosno spisi se mogu koristiti samo u navedene svrhe, zatim ukoliko ih zatraži republički tužilac, sudija ili sud u vezi s određenom istragom ili gonjenjem.

PRILOG 1.

Pravilnik o odloženom krivičnom gonjenju (Službeni list Crne Gore, br. 60/10)

Na osnovu člana 272 stav 5 Zakonika o krivičnom postupku ("Službeni list CG", br. 57/09 i 49/10), Ministarstvo pravde donijelo je

PRAVILNIK

O ODLOŽENOM KRIVIČNOM GONJENJU

("Službeni list Crne Gore", br. 060/10 od 15.10.2010)

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet

Član 1

Ovim pravilnikom uređuje se bliži način sprovođenja radnji u primjeni odlaganja krivičnog gonjenja, bliži način ispunjenja obaveza u vezi sa odloženim krivičnim gonjenjem, sadržaj rješenja o odlaganju krivičnog gonjenja (u daljem tekstu: rješenje) i druga pitanja od značaja za odloženo krivično gonjenje.

Upotreba rodno osjetljivog jezika

Član 2

Svi izrazi koji se u ovom pravilniku koriste za fizička lica u muškom rodu obuhvataju iste izraze u ženskom rodu.

II. SPROVOĐENJE RADNJI I SADRŽAJ RJEŠENJA

1. Pripremne radnje za odlaganje krivičnog gonjenja

Ocjena državnog tužioca

Član 3

Državni tužilac će pozvati osumnjičenog radi davanja izjašnjenja za obaveze iz člana 272 stav 1 Zakonika o krivičnom postupku (u daljem tekstu: Zakonik) i oštećenog radi pribavljanja saglasnosti za obaveze iz člana 272 stav 1 tač. 3 i 4 Zakonika, kad na osnovu podataka i obavještenja sadržanih u krivičnoj prijavi i naknadno prikupljenih obavještenja, ocijeni da ne bi bilo cjelishodno da se vodi krivični postupak zbog krivičnog djela za koje je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina, s obzirom na prirodu krivičnog djela i okolnosti pod kojima je učinjeno, raniji život učinioca i njegova lična svojstva.

Pozivanje osumnjičenog radi davanja izjašnjenja

Član 4

Pozivanje osumnjičenog radi davanja izjašnjenja o odlaganju krivičnog gonjenja vrši se dostavljanjem pisanog poziva, koji naročito sadrži: ime i prezime osumnjičenog, vrijeme i mjesto dolaska, kratak opis i pravnu kvalifikaciju krivičnog djela za koje se može odložiti krivično gonjenje i propisanu kaznu, naznačenje da se poziva kao osumnjičeni u vezi sa odlučivanjem o krivičnoj prijavi koja je podnesena protiv njega i da će, ukoliko prihvati i ispuni odgovarajuću obavezu iz člana 272 stav 1 Zakonika, državni tužilac odložiti krivično gonjenje, upozorenje da će se u slučaju neodazivanja pozivu preduzeti krivično gonjenje, službeni pečat i ime i prezime državnog tužioca koji poziva.

Pozivanje osumnjičenog radi davanja izjašnjenja iz stava 1 ovog člana može se vršiti i telefonom ili drugim sredstvima elektronskih komunikacija.

Izjašnjenje osumnjičenog

Član 5

Izjašnjenje osumnjičenog iz člana 4 stav 1 ovog pravilnika unosi se u zapisnik, koji naročito sadrži: naziv državnog tužilaštva, ime i prezime osumnjičenog, jedinstveni matični broj, godinu i mjesto rođenja osumnjičenog, adresu, državljanstvo, njegovo imovno stanje, podatke da li je ranije osuđivan i da li se protiv njega vodi krivični

postupak za drugo krivično djelo, dan i čas kad je izjašnjenje uzeto, imena i prezimena prisutnih lica i u kom svojstvu prisustvuju, krivično djelo za koje se može odložiti krivično gonjenje, izjašnjenje osumnjičenog o prihvatanju ispunjenja odgovarajuće obaveze, službeni pečat i ime i prezime državnog tužioca koji uzima izjašnjenje.

Pozivanje oštećenog radi davanja saglasnosti

Član 6

Pozivanje oštećenog ako ga ima, radi davanja saglasnosti da osumnjičeni ispuni obavezu iz člana 272 stav 1 tač. 3 i 4 Zakonika, vrši se dostavljanjem pisanog poziva, koji sadrži: ime i prezime oštećenog, vrijeme i mjesto dolaska, kratak opis i pravnu kvalifikaciju krivičnog djela za koje se može odložiti krivično gonjenje, naznačenje da se poziva kao oštećeni i da će se u slučaju neopravdanog neodazivanja pozivu smatrati da je dao saglasnost za ispunjenje obaveze iz člana 272 stav 1 tač. 3 i 4 Zakonika, napomenu da se neće primjenjivati odredbe o supsidijarnom tužiocu ukoliko osumnjičeni ispuni obaveze koje su utvrđene rješenjem, službeni pečat i ime i prezime državnog tužioca koji poziva.

Pozivanje oštećenog iz stava 1 ovog člana može se vršiti i telefonom i drugim sredstvima elektronskih komunikacija.

Uz poziv iz st. 1 i 2 ovog člana, državni tužilac može dostaviti oštećenom i obrazac izjave o davanju saglasnosti za ispunjenje obaveza iz stava 1 ovog člana, čiji se sadržaj utvrđuje uputstvom Vrhovnog državnog tužilaštva.

Saglasnost oštećenog

Član 7

Saglasnost oštećenog iz člana 6 stav 1 ovog pravilnika unosi se u zapisnik, koji naročito sadrži: naziv državnog tužilaštva, ime i prezime oštećenog, jedinstveni matični broj, godinu i mjesto rođenja, adresu, državljanstvo, dan i čas kad je data saglasnost, imena i prezimena prisutnih lica i u kom svojstvu prisustvuju, službeni pečat i ime i prezime državnog tužioca.

Nemogućnost odazivanja pozivu

Član 8

Ako osumnjičeni i oštećeni nijesu u mogućnosti da se odazovu pozivu radi davanja izjašnjenja, odnosno davanja saglasnosti iz čl. 4 i 6 ovog pravilnika, usljed bolesti ili drugih opravdanih razloga, izjašnjenje, odnosno saglasnost će se pribaviti u mjestu gdje se osumnjičeni, odnosno oštećeni nalazi, ili će se obezbijediti njihov prevoz do zgrade nadležnog državnog tužilaštva ili drugog mjesta gdje se izjašnjenje, odnosno saglasnost daje.

Poziv za posredovanje kod državnog tužioca

Član 9

Kad državni tužilac ocijeni da bez prethodno sprovedenog posredovanja između oštećenog i osumnjičenog nije moguće utvrditi obavezu iz člana 272 stav 1 tač. 1 i 2 Zakonika, pozvaće oštećenog i osumnjičenog radi posredovanja.

Ako se oštećeni i osumnjičeni odazovu pozivu iz stava 1 ovog člana, državni tužilac posreduje u postizanju sporazuma između tih lica.

Povjeravanje posredovanja

Član 10

Ukoliko oštećeni i osumnjičeni ne postignu sporazum kod državnog tužioca, državni tužilac zaključkom povjerava posredovanje posebno obučenom licu - posredniku, koji se određuju sa spiska posrednika koji vodi ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa (u daljem tekstu: Ministarstvo).

Zaključak iz stava 1 ovog pravilnika naročito sadrži: ime i prezime posrednika, rok u kojem su oštećeni i osumnjičeni dužni da postignu sporazum uz pomoć posrednika, naznačenje da su podaci dobijeni tokom posredovanja povjerljive prirode i da se ne mogu koristiti u slučaju krivičnog gonjenja osumnjičenog.

Sprovođenje posredovanja

Član 11

Posredovanje počinje u roku od osam dana od dana određivanja posrednika i može trajati najduže dva mjeseca. Posredovanje može biti prekinuto na zahtjev oštećenog ili osumnjičenog.

Ako posredovanje nije uspjelo, posrednik o tome odmah obavještava državnog tužioca, o čemu će državni tužilac sačiniti službenu zabilješku.

Sporazum

Član 12

Posredovanje se završava postizanjem sporazuma koji posrednik dostavlja državnom tužiocu, a koji naročito sadrži: obavezu osumnjičenog čije ispunjenje predstavlja materijalno i/ili moralno zadovoljenje oštećenog, rok za ispunjenje obaveze ili potvrdu da je obaveza već izvršena, ko snosi troškove posredovanja i potpis posrednika, oštećenog i osumnjičenog.

Ako je osumnjičenom u sporazumu utvrđena obaveza u vidu novčane naknade, visina iznosa naknade za materijalno i/ili moralno zadovoljenje oštećenog mora biti srazmjerna težini i posljedicama izvršenog krivičnog djela.

Shodna primjena

Član 13

Na ostala pitanja koja nijesu uređena ovim pravilnikom, kod posredovanja između oštećenog i osumnjičenog shodno se primjenjuju propisi o posredovanju.

2. Rješenje

Sadržaj rješenja

Član 14

Nakon što utvrdi da su ispunjeni propisani uslovi za odlaganje krivičnog gonjenja, državni tužilac donosi rješenje, koje sadrži: pravni osnov za donošenje rješenja, ime i prezime osumnjičenog, jedinstveni matični broj, ime i prezime roditelja i djevojačko prezime majke, godinu i mjesto rođenja osumnjičenog, adresu, državljanstvo i njegovo imovno stanje, podatke da li je ranije osuđivan i da li se protiv njega vodi krivični postupak za drugo krivično djelo, kratak opis i pravnu kvalifikaciju krivičnog djela za koje se odlaže krivično gonjenje i propisanu kaznu, obavezu čije je ispunjenje osumnjičeni prihvatio a sa čime se oštećeni saglasio, odnosno o čijem ispunjenju je postignut sporazum, rok za ispunjenje i način ispunjenja obaveze, činjenice i okolnosti koje su bile odlučne za donošenje rješenja i izbora obaveze, napomenu da će državni tužilac odbaciti krivičnu prijavu ukoliko osumnjičeni ispuni utvrđenu obavezu i da se odredbe o supsidijarnom tužiocu neće primjenjivati u tom slučaju, upozorenje da će državni tužilac preduzeti krivično gonjenje ako osumnjičeni ne ispuni utvrđenu obavezu, naznačenje da je potrebno dostaviti dokaz o ispunjenju obaveze, službeni pečat i ime i prezime državnog tužioca koji donosi rješenje.

III. NAČIN ISPUNJENJA OBAVEZA KOD ODLOŽENOG KRIVIČNOG GONJENJA

1. Otklanjanje štetne posljedice nastale izvršenjem krivičnog djela ili naknada pričinjene štete

Otklanjanje štetne posljedice i naknada štete

Član 15

Otklanjanje štetne posljedice ili naknada pričinjene štete nastale izvršenjem krivičnog djela vrši se uplatom adekvatnog novčanog iznosa, preduzimanjem radnji od strane osumnjičenog za vraćanje u stanje prije štete, izvinjenjem ili na drugi način koji je određen rješenjem.

Mišljenje oštećenog

Član 16

Kad osumnjičeni državnom tužiocu podnese dokaz o ispunjenju obaveze, a od mišljenja oštećenog zavisi da li je obaveza ispunjena, državni tužilac može obavezati oštećenog da ga obavijesti da li je i kako ispunjena utvrđena obaveza.

Ako oštećeni smatra da obaveza nije ispunjena u skladu sa rješenjem, državni tužilac će provjeriti tvrdnju oštećenog i nakon toga odlučiti o tome da li je obaveza ispunjena.

2. Ispunjenje dospjele obaveze izdržavanja, odnosno druge obaveze utvrđene pravosnažnom sudskom odlukom

Ispunjenje dospjele obaveze

Član 17

U slučaju neispunjenja obaveze izdržavanja, onemogućavanja izvršavanja sudske odluke kojom je maloljetno lice povjereno određenom licu i u drugim slučajevima kad je pravosnažnom sudskom odlukom određena obaveza čije neispunjenje predstavlja krivično djelo, državni tužilac će odbaciti krivičnu prijavu ako osumnjičeni ispuni obavezu utvrđenu sudskom odlukom i u rješenju.

Državni tužilac će obavezati osumnjičenog da postupi u skladu sa obavezom izdržavanja, odnosno drugom obavezom na način utvrđen pravosnažnom sudskom odlukom ili postignutim sporazumom i u roku utvrđenom rješenjem.

Kad osumnjičeni ispuni obavezu iz stava 1 ovog člana dužan je da o tome dostavi dokaz državnom tužiocu.

Ako oštećeni smatra da obaveza nije ispunjena u skladu sa rješenjem, državni tužilac će provjeriti tvrdnju oštećenog i nakon toga odlučiti o tome da li je obaveza ispunjena.

3. Plaćanje određenog novčanog iznosa u korist humanitarne organizacije, fonda ili javne ustanove

Plaćanje novčanog iznosa

Član 18

Vrhovno državno tužilaštvo određuje, na početku svake godine humanitarnu organizaciju, fond ili javnu ustanovu u čiju korist će se uplaćivati novčani iznosi po osnovu rješenja kojim je utvrđena obaveza plaćanja određenog novčanog iznosa.

Uz rješenje kojim se utvrđuje obaveza plaćanja određenog novčanog iznosa u korist humanitarne organizacije, fonda ili javne ustanove, osumnjičenom se dostavlja obrazac naloga za uplatu sa upisanim novčanim iznosom, primaocem i brojem računa.

Osumnjičeni je dužan da dostavi državnom tužiocu dokaz o uplati novčanog iznosa iz stava 2 ovog člana.

4. Obavljanje određenog društveno korisnog ili humanitarnog rada

Pravna lica u kojima se obavlja rad

Član 19

Vrhovno državno tužilaštvo sačinjava listu organa, javnih ustanova, javnih preduzeća, privrednih društava, nevladinih organizacija, sportskih organizacija i drugih udruženja ili organizacija (u daljem tekstu: pravno lice) u kojima se može obavljati društveno korisni ili humanitarni rad (u daljem tekstu: rad), uz prethodno pribavljenu saglasnost pravnog lica.

Lista iz stava 1 ovog člana sadrži kratak opis poslova koje osumnjičeni može vršiti kod pravnog lica.

Sporazum sa pravnim licem

Član 20

Vrhovno državno tužilaštvo zaključuje sporazum sa pravnim licem, kojim se uređuje način ispunjenja obaveze u tom pravnom licu.

Pravno lice određuju lice koje je dužno da prati obavljanje rada, vodi evidenciju i po završetku obavljanja rada od strane osumnjičenog podnosi konačni izvještaj državnom tužiocu.

Kriterijum za određivanje vrste rada

Član 21

Prilikom određivanja vrste rada osumnjičenom vodiće se računa o starosnoj dobi, polu, stručnoj spremi i o tome da se osumnjičeni ne može angažovati na poslovima koji vrijeđaju ljudsko dostojanstvo.

Karakteristike rada

Član 22

Rad osumnjičenog ne smije se ekonomski vrednovati.

Rad se može obavljati najduže u periodu do tri mjeseca i ne može biti kraći od 40 časova niti duži od 120 časova.

Rad mora biti raspoređen tako da ne ometa zaposlenje i ispunjenje drugih obaveza osumnjičenog.

Svrha rada koji osumnjičeni mora da obavi mora biti usmjerena na jačanje njegove lične odgovornosti.

IV. ODBACIVANJE KRIVIČNE PRIJAVE

Dostavljanje rješenja o odbacivanju krivične prijave

Član 23

Kad se državnom tužiocu dostavi dokaz o ispunjenju obaveza iz rješenja, državni tužilac donosi rješenje o odbacivanju krivične prijave koje se dostavlja osumnjičenom i podnosiocu krivične prijave koji nije oštećeni.

U spisima predmeta mora postojati dokaz o ispunjenju obaveze.

V. EVIDENCIJA

Posebna evidencija

Član 24

O predmetima odloženog krivičnog gonjenja vodi se posebna evidencija.

Način vođenja evidencije o odloženom krivičnom gonjenju utvrđuje se uputstvom Vrhovnog državnog tužilaštva.

VI. ZAVRŠNA ODREDBA

Stupanje na snagu

Član 25

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".